SEVERA SIHLEANU

NOTE ŞI DESMINŢIRI

ASUPRA

AMINTIRILOR

D-NEI SABINA CANTACUZINO

TIPARUL „CARTEA ROMÂNEASCĂ“ BUCUREŞTI

SEVERA SIHLEANU

NOTE ȘI DESMINȚIRI

ASUPRA

AMINTIRILOR

D-NEI SABINA CANTACUZINO

TIPARUL „CARTEA ROMÂNEASCĂ", BUCUREȘTI

PRECUVÂNTARE

Prin volumele sale privitoare la viața familiei Brătianu, doamna Sabina Cantacuzino părăsește frumoasa viață gospodărească și așezată, care o situează pe femeie deasupra luptelor și patimelor inerente vieței publice. D-sa, intră în arenă și socotind că o simplă biografie determinată numai prin dorința de a scrie, ar interesa mai puțin, bine voiește a se ocupa și de alții, sau aproape numai de alții. Lucrarea, cel puțin al doilea volum este adresată tineretului, cu proclamarea că îi va fi călăuză adevărul, — care din condeiul său — va ieși „triumfător și strașnic". Autoarea se explică : „eu pot să îndrăznesc a-l spune și voi fi crezută, vorbind acum, când nu mai am nici o năzuință pământească". Pentru moment nu cunoaștem năzuințele pământești sau de altă natură, ale d-nei Cantacuzino, dar certitudinea că va fi crezută nu ne-o poate da, cu

toată tăria afirmației sale, față de diferite împrejurări și fapte pe cari cititorii le-au trăit sau le știu.

Și pentru ca tineretul să cunoască mai bine faptele, iar după ele să cunoască pe autor, ca să nu își mărginească informațiile numai la versiunile pe cari cineva le dă — după cum spune — în clipa când nu mai are nici o năzuință pământească, îi vom aduce un nou aport; îi vom spune cele ce știm, îi vom arăta cum cineva greșește când scrie călăuzit numai de dorința de a scădea pe acei cari au avut un rol mai mare sau mai mic în această îngăduitoare țară. Poate autoarea memoriilor își închipuie că dacă reușește să scadă în ochii lumii pe toți ceilalți, se înalță pe sine? Ce mare greșală! Dar mai ales, ce imprudență! Dorința de a scădea pe ceilalți să nu se transforme în prăbușirea monumentului ce și-a închipuit că clădește.

Voiește să completeze educația civică a tineretului, care crede că situația materială și socială șterge păcatele, că adevărul se înăbușe și sfidarea reușește.

Nu, adevărul nu se înăbușe, sfidarea nu

reuşeşte, şi nici tineretul nu poate să creadă aceasta.

In peregrinările sale după senzaţional şi informare de scandal, s'a ocupat şi de modesta mea persoană. In toată activitatea mea nu am utilizat nici trâmbiţe, nici scris. Dacă locul ce am în societate este respectat, se datoreşte exclusiv modului meu de viaţă şi faptelor mele însuflate de cel mai cald naţionalism şi curat altruism. Până acum nimeni nu mi le-a desminţit sau criticat şi nici eu nu am terfelit pe cineva.

Sunt atacată : mă apăr, sunt în legitimă apărare. Mă apăr arătând valoarea documentării din voluminoasele cărţi ale d-nei Sabina Cantacuzino, spre a dovedi cum se tinde a se falsifica istoria ; mă apăr arătând câteva din insinuările cari tind să umbrească atâtea figuri ale trecutului mai mult sau mai puţin îndepărtat ; mă apăr învederându-i neexactitatea celor afirmate despre mine ; mă apăr, arătând cum scrisul său este desminţit.

Cu tot acel „calomniez, calomniez.....” vorbele sale goale şi neexacte nu mă ating. Arăt însă tuturor şi mai cu seamă acelui tineret de care se preocupă, că adevărul

este unul și hainele de preț sau sdrențele cu cari unii încearcă să-l acopere, cad la cea dintâi suflare a vântului.

Cu aceste sentimente și idei, dau la tipar cele ce urmează, cari mă fac autoare fără să vreau grație documentelor pozitive a actelor publicate și rămase fără vreo desmințire, precum și concursului prietenilor, cărora le mulțumesc și cu această ocazie.

CÂTE CEVA ASUPRA STILULUI ȘI FORMEI

Nu voi face considerațiuni estetice asupra stilului, și nici polemică literară; aceasta este în atributul altora. Dar fără de voie, pentru a putea judeca la justa valoare opera d-nei Sabina Cantacuzino, să ne oprim la câteva din sutele de pagini scrise cu scop educativ. Titlurile pe care ni le arată autoarea că le posedă, fac să se presupună că are cunoștințele necesare a scrie; d-sa ne asigură că este bacalaureată în științe și litere, iar în volumul I (pag. 157) ne arată că a avut profesor pentru limba română pe P. Păun, care era omul cel mai pasionat pentru cursul lui. Se pare că fosta lui elevă îi păstrează o vie amintire:

„Nu numai că în scurt timp mă dete pe brazdă pentru limbile latină și română...''
...dar „îmi aducea cărțile lui speciale, mă iniția la filologie, autorii trebuiau cetiți în

întregime cu critici comparate. Ţinea mult la stil, în fiecare săptămână făceam o compoziţie".

Ce ar zice bietul profesor Păun, care ţinea mult la stil, dacă ar citi proza elevei sale? De sigur că ar mai muri odată!

Dar, să mai spicuim şi alte exemple de stil simplist şi vulgar:

„....întreaga armată era în retragere, neştiind cum să scape de nenorocirea captivităţii; unii colonei cu regimentul întreg, alţii călări îmbrăcaţi în mocani, artilerişti fără tunuri şi geniul fără unelte...." (pag. 56).

In pitorescul descrierii sale de ce se ocupă numai de colonei? Ce legătură poate fi între cele două categorii de colonei, adică cei „cu regiment" şi acei „îmbrăcaţi în mocani", şi de ce se referă numai la aceştia, ca să treacă apoi la „artilerişti" şi „geniu"? De ce — neapărat — colonei, şi nu „ofiţeri", sau „infanterişti" sau ce va fi vrut să spună autoarea?

De ce se referă în aceiaş frază la „colonei", grad în armată, la „artilerişti" soldaţi ai unei anumite părţi din armată, şi „geniu", un corp special din armată, în loc să se

refere la soldați din artilerie și geniu, sau pur și simplu la artilerie și geniu.

Mai departe:

„....La plecarea lor, Bechsteinul pieri ca și biroul din salonaș, conținând multe scrisori ale familiei, ca și alte mobile, suspensiuni și obiecte....” (pag. 39).

Ce este cu scrisorile? Le conținea numai biroul din salonaș sau și alte mobile, sau alte suspensiuni (?) și obiecte...., sau, ce o fi vrut să scrie?

Și mai departe:

„îi cerui o hârtie *de ce* a constatat ca să nu mai fiu supărată și de alții” (pag. 94).

Adică cum? Pentru ce a cerut „hârtia”? A voit să știe *de ce*, să i se arate cauza care a determinat constatarea, sau să se însemneze faptele constatate? De sigur că în stilizare a predominat bacalaureatul în științe, față de bacalaureatul în litere al autoarei.

Câteva pagini mai înainte scrie că *nu a înapoiat* (pag. 48) sau că „n'a mai întors salutul D-lui....? (pag. 104). Noi știam că se răspunde salutului cuiva, sau — eventual — nu se răspunde, iar nu că „se întoarce sau se înapoiază”? !.. Sau, altă for-

mulă originală: „*mi-a făcut* scuze" (pag. 93).

In altă parte ne arată că la Pasărea „*fiind dat* mutismul său..." acel care o condusese s'a retras, (pag. 132). Dar, cum *a dat* mutismul? O fi tradus vreo expresie din limba străină, vreuna din acelea contra cărora se revolta bietul profesor Păun numindu-le „de mahala"? ! (vol. I, pag. 157).

Mai departe, descriind o biserică, ne arată că „datează dintr'o epocă *proastă*" (pag. 157). Ce a voit să înțeleagă autoarea? Cunoaștem cu toți epoci preistorice sau istorice, de progres sau regres, dar despre epoci inteligente și proaste încă nu am auzit.

Destul de sugestiv și caracteristic găsim: „fără a mai vorbi de adversari și militari chiar, *ca colonel...*" (pag. 206 col. I). Nefericită inspirație, să utilizeze cacofoniile.

In fine, una dintre perlele literare o găsim mai departe când scrie că „Stere anunța lupta în contra guvernului, pentrucă nu avea scaun", (pag. 324). Inspirația „scaunului", nu este dintre cele mai reușite, indiferent că indiscreta autoare se referă la persoana pe care o indică, sau la însăși guvernul țării.

In altă parte scrie despre internații po-

litici, că „nu le era permis... să vorbească cu nimeni" (pag. 56), poate a voit să arate că le era interzis să vorbească cu *cineva*. Bieții internați, cum ar fi putut vorbi cu *nimeni* ca să li se interzică aceasta?

Cu tot aspectul îngrijit și impresionant al volumelor, forma în care se servesc amintirile și informațiile, este neîngrijită, sau poate este îngrijită atât cât a putut să o prezinte autoarea lor. Pentru cititor însă, dela primele pagini apare contrastul între informații telegrafice și fraze lungi, cu idei prost legate și în formă vulgară. Dacă nu ar fi mulțimea de nume proprii cari se succed și cari ațâță curiozitatea, de sigur că chiar acei cari doresc a cunoaște viața familiei I. C. Brătianu ar închide cartea după ce ar parcurge primele pagini.

DOCUMENTAREA ISTORICĂ ESTE INEXACTĂ

In lucrările ce a dat la lumină, autoarea Sabina Cantacuzino vorbind despre alții, cari au trăit mai de mult sau mai de curând, scrie o mulțime de inexactități. Cercetătorului îi trebue multă răbdare ca să verifice fapt cu fapt și poate așa, să-i fie de vreun folos cartea.

Tot în treacăt, vom răsfoi vastul, prea vastul material informativ istoric și vom spicui câte ceva, oglindă a cunoștințelor acestei autoare.

Deschizând la întâmplare primul volum, în primele pagini aflăm că tatăl autoarei a obținut „opis de prapurcic" (pag. 14); este o mică eroare, căci cuvântul întrebuințat însemnează *repertoriu*, nici decum decret sau diplomă, cum crede d-sa, confundându-l de sigur — cu arhaicul „ofis".

Dar aceasta este un fapt prea simplu; să parcurgem opera.

Se vorbeşte de lovitura de stat dela 1865 (pag. 47) a lui Cuza şi pe câte ştim aceasta s'a petrecut la 2 Mai 1864; poate autoarea se referă la mişcările de stradă, un început de răscoală care a avut la 3.15 August 1865, cu care ocazie au fost acuzaţi ca organizatori, Ion Brătianu, Golescu, C. A. Rosetti, E. Carada şi alţii [1]) deci, departe de a se confunda cu lovitura de stat a lui Cuza.

Se afirmă că Ion Brătianu a fost arestat în vara anului 1870 după revoluţia dela Ploeşti şi dat în judecată la Câmpulung (pag. 91 ş. u.) unde ar fi fost achitat. Adevărul este însă că Brătianu a fost lăsat în libertate; „provocatorii turburărilor au abuzat de sigur într'un chip criminal de numele lui Golescu şi Brătianu cari sună atât de frumos" [2]) şi n'a mai fost trimis înaintea instanţelor cu ceilalţi, cari au fost judecaţi la Târgovişte, iar nu la Câmpulung [3]).

---

1. N. N. Herjeu — Istoria Partidului Naţional Liberal I. p. 236 — 237.

2. Memoriile Regelui Carol I. vol. V. p. 92.

3. Memoriile Regelui Carol vol. V. p. 91 şi 103; T. Maiorescu — Istoria Contemporană a României p. 21 — 22.

Referindu-se la războiul dela 1877, autoarea scrie că Gheorghe Manu, care era colonel, refuzase la început să treacă Dunărea (pag. 206). Cu toate acestea este stabilit că divizia 4-a și apoi, artileria armatei de operațiuni a fost comandată de generalul Manu, care încă din 1876 nu mai era colonel cum ni-l arată ; de asemeni, numitul general nu a luat parte la discuțiunea dela 19 August 1877 privitor la trecerea Dunărei [1]), așa că nu a avut cum să-și arate părerea privitor la această chestiune.

Ocupându-se și de probleme internaționale, ni se amintește sedința istorică dela 1878, când a căzut Ferry, datorită chestiunii Tonkinului (pag. 220). Eroare, faptul s'a petrecut șase ani mai târziu !

Vom trece mai departe, semnalând numai că la 3 Septembrie 1886, director general al Poștelor era colonelul Pastia, iar nu C. F. Robescu (pag. 240) ; că D. P. Moruzzi a trecut la conservatori în Aprilie 1899, iar nu în 1893 (pag. 244) ; că Vasile Conta a murit la 21 Aprilie 1882 : deci era absolut imposibil ca la 1884, adică peste doi ani,

1. Memoriile Regelui Carol vol. X. p. 39, 46, 69.

să mai fie ales pentru remanierea Ministerului liberal (pag. 246—247) : el a fost numit Ministru al Cultelor la 28 Iulie 1880, numit fiind în locul lui Kreţulescu care fusese trimis ca ministru plenipotenţiar la St. Petersburg.

Mai departe, în ceeace priveşte darea în judecată a foştilor miniştri din cabinetul I. C. Brătianu, ştim că a fost respinsă de Cameră, la 1890, după cetirea raportului care a durat trei zile şi desbaterile cari au continuat alte nouă zile [1]) nici decum că a căzut în desuetudine (pag. 351, 355).

La 21 Februarie 1891, după plecarea dela guvern a generalului Manu, noul minister a fost format de generalul Ion Em. Florescu, acelaş care a dizolvat şi Corpurile Legiuitoare [2]) iar nu de Gheorghe Cantacuzino (pag. 383) cum ştie autoarea. Cât despre Ion Ghica, acesta a fost mai întâi director general al teatrelor, în intervalul 1876—1881, şi apoi a fost trimes în calitate de ministru la Londra, [3]) iar nu cum ne in-

1. T. Maiorescu — Istoria contemporană a României p. 264 — 266 şi 272 — 273.

2. T. Maiorescu — op. cit. p. 277 s. u.

3. C. Bacalbaşa, Bucureşti de altă dată I p. 255 şi 271, 272, I. Massoff — Istoria Teatrului Naţional pag. 53 — 56.

formează greşit opera d-nei Cantacuzino, (pag. 272). Deasemeni, din anul 1888 până la Mai 1891, s'au perindat la cârma ţării vreo patru guverne, dar nici unul nu a avut în frunte pe Kreţulescu sau Cantacuzino (pag. 367); tot aşa la 1869 nu a fost nici un deputat din Oltenia, care să se numească Boicescu (pag. 83) dar a fost unul care se numea Boicea Radianu, pe atunci deputat al Craiovei şi şeful liberalilor olteni. [1])

Să trecem mai departe la cercetarea, cât de sumară, a celui de al doilea volum, spre a vedea inexactităţile pe cari le cuprinde.

Menţionăm în treacăt faptul că se ocupă de mitropolitul Konon... Donici, pe care îl numeşte... *Alex.* Donici-Konon (pag. 73) şi că socoteşte printre germanofili pe Constantin Golescu (nu o fi chiar ...Dinicu Golescu, care a murit încă dela 1830 !), directorul Băncii Agricole, uitând că pe acela îl chema Grigore (pag. 119).

De asemeni, atotştiutoarea autoare, deşi undeva ne spune că a cetit Biblia, Talmudul şi Coranul (pag. 221), referindu-se

---

1. Teodorian Carada — Efirmeridele p. 22, 46, 53.

la *pastorii* protestanți, îi numește preoți (pag. 157) și uită, probabil că vasta compilație care constitue Talmudul, este cuprinsă într'un mare număr de volume, greu accesibile oricui, fie chiar la mânăstirea Pasărea.

Povestindu-ne ceva despre mitropolitul Atanasie, ne arată că a fost „caterisit pe nedrept" (pag. 184) adică destituit, deși răposatul Mironescu a fost achitat de Sinod prin hotărâtea dela 24 Iunie 1911 și în urmă a demisionat la 1 Iulie 1911. [1]) Mai departe, ocupându-se și de mitropolitul Konon, ne spune că „a fost scos din scaun și internat la Căldărușani" (pag. 213) deși acestuia i s'a cerut să demisioneze pe ziua de 1 Ianuarie 1919 și s'a retras în metocul din București, al Mânăstirei Cernica, unde a stat până în 1922 când a încetat din viață [2]). Zău, prea multe caterisiri.

Dar nici amintirile faptelor istorice nu le deține exact.

Astfel ne vorbește de consiliul de coroană dela 2/15 August 1916 (pag. 3). Nu, la acea

1. C. Gane — P. P. Carp vol I p. 418 — 419 și Apărarea Mitropolitului Athanasie, tip. Gutenberg.

2. Viitorul din 30 Decembrie 1918 (Ultime Informațiuni); Viitorul din 9 Aug. 1922 (idem); Universul din 9 Aug. 1922.

dată n'a fost nici o asemenea importantă reuniune, ci un prim consiliu de coroană a avut loc la 3 August 1914 sub preşedinţia regelui Carol I, şi un al doilea consiliu sub preşidenţia regelui Ferdinand I, la 14/27 August 1916, data memorabilă tuturor Românilor, când s'a decis intrarea în război.[1])

Undeva, ne spune că românii au ocupat Sibiul în 1916 (pag. 11), deşi din nenorocire la acea dată oraşul nu a fost ocupat.[2])

Ocupându-se de primarii din Bucureşti, în timpul invaziei, arată că germanii au înlocuit pe Emil Petrescu prin Dobrovici (pag. 67), pe când în realitate, după cel dintâi a fost adus Verzea şi câtva timp în urmă, după peripeţii, a fost numit Dobrovici[3]).

Mai departe, ne arată că alipirea Basarabiei s'a votat în ziua de 3 Februarie 1918 la Bălţi (pag. 311) când este arhi-cunoscut că aceasta s'a petrecut la Chişinău, în sala festivă a Liceului al III-lea de băieţi, în ziua de 27 Martie 1918, datorită patrioţilor

---

1. Constantin Kiriţescu — Istoria Războiului pentru Intregirea României, vol. I. p. 123, 180.

2. C. Kiriţescu — op. cit. vol. I. p. 241, 242, 276 ş. u.

3. Marghiloman op. cit. vol. II. p. 380, 424, 572.

basarabeni și în timpul guvernării lui Marghiloman [1]).

Referindu-se la miniștrii cabinetului Marghiloman, ne spune că acesta a plecat la Iași cu „Arion, Mehedinți, Dobrescu, I. Maximilian, Coandă, Meissner, Garoflid, Seulescu, Ghika-Comănești" (pag. 298).

Nu știm dacă în apropierea lui Marghiloman era vreun Maximilian, dar cert este că titularul acestui nume nu a fost vreodată ministru și nici nu l-a însoțit la Iași [2]), d-nii Meissner și Seulescu de asemenea nu au călătorit cu celebrul tren, întrucât se aflau la Iași încă din 1916, d-nii Ghika-Comănești și Garofild au intrat în cabinetul Marghiloman mai târziu [3]) iar d-l Coandă... n'a fost ministru în această echipă de guvernare.

De asemenea este inexact că după deschiderea Parlamentului a trecut Marghiloman la conducerea Ministerului de război în locul lui Hârjeu care a fost ales președinte al Camerii și că d-l Meissner a fost ales președinte al Senatului (pag. 324);

1. I. Nistor — Istoria Basarabiei p. 422.
2. Al. Marghiloman — op. cit. vol. III. p. 401, 413, ș. u.
3. Idem p. 444, 546 — 549

este drept, se dorea ca Marghiloman să treacă la Ministerul de război [1]), Meissner era președinte al Camerii [2]) iar la Senat fusese ales Matache Dobrescu.

Dar aceiaș autoare, după ce îl numește pe Hârjeu ca Președinte al Camerei, câteva pagini mai departe îl readuce la Ministerul de război, spunând că a trebuit să demisioneze din cauza unei interpelări a deputatului Soianovici (pag. 356). Iarăși inexact ! O asemenea interpelare a existat, l-a supărat, a voit, dar numai a voit să demisioneze [3]) rămânând mai departe în cabinet în urma stăruinței lui Marghiloman.

Nu putem înșira toate inexactitățile din cele două volume de câte aproape 400 pagini fiecare.

Atâtea pagini și câte inexactități ! Documentarea pe care ne-o servește trebue să o însoțim cu indicațiuni străine și memorii, spre a vedea în ce măsură corespunde realității. Timpul parcurs în volumele sale, se pare că a depășit memoria care a rămas infidelă ; amintirile mai recente se pare că

---

1. Marghiloman — op. cit. vol. III. p. 549.
2. Iorga — op. cit. vol. II, p. 25, 26, etc.
3. Marghiloman — op. cit. vol. IV, p. 8, 9.

nu au fost expuse, ci compuse. Ce multă dreptate avea cronicarul când spunea că „de multe ori omul însuş cele ce vede cu ochii săi nu poate să le pue pe rând şi multe le sminteşte şi au spune mai multe, au mai puţine, dar cele de demult şi răsuflate de atâta vreme de ani!".

Şi multe „a mai smintit" d-na Sabina Cantacuzino.

APRECIERILE ȘI INFORMAȚIUNILE TIND SĂ DISCREDITEZE

Autoarea în prea bogatele sale amintiri, nu se mărginește a reda faptele întâmplate și văzute sau auzite de dânsa. Paginile pe cari le-a scris, ar fi fost prea lipsite de interes; cetitorul s'ar fi speriat de lipsa stilului și nu ar mai fi cercetat cuprinsul. Spre a face opera interesantă, d-sa caracterizează însă, sau apreciază destul de categoric personagiile de cari se ocupă.

Din paginile primului volum reese îngrijirea ce și-o dă, a reduce cât mai mult pe toți acei care au contribuit împreună cu, I. C. Brătianu, la făurirea României Moderne; uită se vede, că dacă, șterge umbrele de pe un portret chipul rămâne sarbăd. Astfel, pe Regele Carol I ni-l arată nesincer și lipsit de curaj (pag. 346, 352, 383) pe Cogălniceanu ni-l prezintă ca lipsit de caracter și ducând o viață destrăbălată (pag.

75), pe generalul Dr. Davila ca foarte violent fiind cunoscut prin furiile lui (pag. 73). De Eugeniu Carada a scris în aşa fel, încât nepotul său d-l M. Theodorian Carada a răspuns prin ziarul „Lupta" cu foiletonul „In marginea unor memorii", arătând câte inexactităţi cuprinde volumul [1]).

Autoarea păstrează acelaş sistem şi în partea doua, dedicată războiului.

Ocupându-se de Petre Carp, îi atribue că în consiliul de Coroană ce a avut loc în 1915, ar fi declarat că „vă urăsc şi vă urez să fiţi bătuţi" (pag. 3), aşa cum se relatează versiunea sumar expusă de I. G. Duca. Bătrânul fost Preşedinte al Consiliului a zis numai „vă dau pe toţi fii mei, dar doresc să fiţi învinşi, căci o victorie alături de Rusia, însemnează prăbuşirea României" şi această opinie reese atât din versiunea lui Marghiloman, cât şi aceia redată de d-l Xeni [2]) ; în orice caz, dacă d-na Sabina Cantacuzino ar fi voit să fie cronicar imparţial, trebuia să discute sau cel

---

1. Lupta din 19 Decembrie 1933.

2. C. Gane — P. P. Carp şi locul său în politica ţării vol. II p. 539, Marghiloman — op. cit. II, p. 150 ; C. Xeni — Tache Ionescu p. 355.

puțin, să relateze și celelalte versiuni cunoscute la data apariției volumului său. Amintim că unul din fii lui Carp a murit, în luptele dela Maghiaruș [1]).

Despre Tache Ionescu ne povestește că în 1914, în timpul unei călătorii pe care o făceau împreună i-ar fi spus : „noi nu putem fi decât de partea învingătorului și învingătorul va fi germanul" (pag. V). Este foarte puțin probabil că marele bărbat de stat să fi spus aceste cuvinte, când se cunosc destul de bine sentimentele și orientarea politicei sale încă din 1913 [2]), adică mai înainte de convorbirea cu d-na Cantacuzino ; în timpul neutralității a dus o luptă încordată împreună cu Nicu Filipescu, Părintele Lucaci, Octavian Goga și alții, pentru a hotărî guvernul să iasă din această așteptare pe care o considerau dăunătoare intereselor noastre naționale. Ei cereau cu toții grăbirea intrării noastre în război, fiind convinși de victoria Înțelegerei și că numai alături de aceasta ne putem realiza idealul național. Ceva mai mult. Ca să împartă gro-

1. Gane — op. cit. p. 543

2. C. Xeni — Take Ionescu cap. IX și în special pag. 270, 271, 278 și 293.

zava răspundere, Ionel Brătianu, a luat pe Take Ionescu în guvernul său, după retragerea în Moldova.

Nu credem că toată această atitudine fermă a fost determinată de convorbirea din tren, pe care ne-o relatează autoarea; povestea rămâne ca o simplă insinuare tinzând să umbrească această mare figură a politicii românești.

Dar în această galerie vine și rândul lui Marghiloman. Ne arată că n'a voit să plece în Moldova ca și alți partizani și că erau cu suflet românesc, dar se puneau în serviciul vrăjmașului (pag. 31). Nu voi apăra eu memoria lui Marghiloman, nu am căderea. Dar să nu se uite că guvernul de atunci, la 17 Noembrie 1916 i-a lăsat suma de un milion lei pentru opere de asistență socială, iar a doua zi i s'a lăsat și solda sergenților de oraș, pentru două luni, că în fine șeful guvernului socotea util, ca „o garanție pentru populație", faptul de a rămâne Marghiloman la București [1]) ba se mai spune că s'ar fi dat ordin delegaților rămași în fruntea ministerelor să nu iasă

---

1. Marghiloman — op. cit. pag. 310, 313, 315.

din cuvântul său [1]). De ce ni-l arată atât de ostil (pag. 51), atât de ros de ambiții și în serviciul ocupanților, fără să amintească ceva despre serviciile mari sau mici pe cari i le-a făcut și pentru cari „i-a mulțumit cu efuziune" ! [2]). De ce atâta ură contra omului acesta? Condusă de același spirit, afirmă că Marghiloman a sfătuit pe d-l Mareșal Averescu să accepte condițiile atât de oneroase ale Păcei dela Buftea (pag. 303) deși aceste condițiuni au fost impuse ca temei al negocierilor [3]), mai înainte de orice contact între aceste două personalități.

De asemeni pe d-l Tzigara-Samurcaș îl zugrăvește în multe pagini și în culori negre, fără a ne arăta și de câte ori i-a cerut sprijinul. Ca să evidențiem și mai mult atitudinea, publicăm în anexă scrisorile d-nei Sabina Cantacuzino pe care le termină cu „la revedere și amiciții", încât ne întrebăm, când a fost sinceră această persoană : când a trimes amicițiile, sau când a scris două volume? Din aceiaș scrisoare, vedem că s'a

---

1. Teodorian Carada — Efimeridele 1908 — 1928 p. 68.
2. Marghiloman — op. cit. vol. II pag. 347, 441, 442, 484.
3. Marghiloman — op. cit. vol. III, p. 324 s. n. 332 ș. u. 389 ș. u.; Iorga — op. cit. vol. I. p. 273.

adresat lui Makenzen și la alți nemți. Ce lipsă de scrupule și ce ingratitudine față de un om pe care altă dată îl găsea așa de util. De altfel d-l Tzigara-Samurcaș i-a răspuns cum se cuvine [1]).

Doamna Sabina Cantacuzino a fost internată la Mânăstirea Pasărea în timpul ocupației inamice. Pe cât se pare, autoritățile germane au voit chiar să aresteze pe membrii familiei Brătianu spre a obține liberarea celor internați în Moldova; de aceasta a fost cruțată pe cât se pare mulțumită unei intervenții abile și desinteresate a unei persoane prea bine cunoscută de d-sa [2]).

Dar d-sa are amintiri și dela mânăstirea Pasărea arătându-ne cât de mult s'au ostenit starița și celelalte călugărițe, să-i facă surghiunul mai plăcut. Să nu se creadă că nu le răsplătește pentru posteritate. Iată cum:

„Pasărea a fost desigur un loc de întâlnire pe timpuri normale, numai lista per-

---

1. Tzigara Samurcaș — Mărturisiri silite, edit. Convorbiri Literare.

2. M. Teodorian Carada — Efimeride 1908 — 1926 pag. 73 — 77.

soanelor care au frecventat o mărturisește precum și prin dulapuri, multe cutii goale de bomboane, pesmeți și parfumuri" (pag. 136); ca să nu existe dubiu, precizează: „necunoscătoare cum eram de această viață galantă, credeam că venea lumea să petreacă vara... dar aflai că aceste vilegiaturi nu țineau decât două sau cel mult trei zile și atunci am înțeles (pag. 136, 137). Mai departe, ne descrie și pe maica stareță „era foarte indulgentă pentru păcatele lumești ale cucoanelor cari veneau în vesela sau intimă companie să petreacă câteva zile la maici, considerând aceasta ca un venit pentru ele" (pag. 243—244). Vai, ce vie dorința de a descrie sfânta mânăstire, de a informa asupra oamenilor și locurilor, spre a cunoaște lumea cât mai bine, cât mai precis, viața îngăduită în umbra chiliilor, Câtă dorință de discreditare!

Și opera continuă. In diferite alte părți încearcă să discrediteze doamne și domnișoare cari s'au străduit să îngrijească pe răniții și infirmii din timpul războiului. Din această pricină d-na Alexandrina Fălcoianu a făcut reclamație la Parchet, ba încă, într'o spirituală și prea interesantă lu-

crare [1]) răspunde cum se cuvine; să aşteptăm acum şi hotărârea Justiţiei.

Iureşul discreditării cuprinde pe mulţi alţii. I-au răspuns, au desmințit-o.

Am voit să strâng aceste scrisori, să le public, să le aşez în faţa afirmaţiunilor şi insinuărilor aruncate pentruca cetitorii să le cântărească şi să-şi facă justa opinie; am adunat câteva şi le prezint ca să se vadă atitudinea şi mărturisirile faţă de d-l Tzigara, ca să se ştie cum o desmint d-na Elena Perticari Davila şi Dr. Carol Davila, d-l Mihail Kogălniceanu, principesa Korybut Woroniecka, P. S. Arhiepiscop Netzhammer şi d-ra Alexandrina Fălcoianu. D-l M. Teodorian Carada nu mi-a dat copie de pe scrisoarea ce i-a trimis, dar mi-a spus: „nu uit ce datorez d-nei Pia Brătianu, pentru că pe când eram copil de 18 ani, am găsit la dânsa căminul care mi-a îndulcit depărtarea de cel părintesc dela Craiova, iar legăturile ce am avut în copilărie cu fii săi, nu le-am uitat. Din pricina aceasta deşi de mai multe ori aş fi fost îndreptăţit să ripostez la loviturilor crude şi absolut ne-

1. Alexandrina Fălcoianu — Din zile grele.

drepte, nu numai că m'am ferit de a polemiza cu ei în public, dar când au fost la ananghie, atât cât am putut, nerugat, i-am apărat" [1]).

Iată dar, o altă categorie de informațiuni documentare, acele cari tind să discrediteze. Cauzele îi sunt personale autoarei.

1. Teodorian Carada — loc. cit.

ACUZARE ȘI RETRACTARE

Doamna Sabina Cantacuzino nu se ocupă numai de persoanele cu o deosebită suprafață politică. Desvăluindu-ne viața familiei I. C. Brătianu — căci acesta este titlul operei sale, — în cele două volume apărute până acum se ocupă de tot și de toate, dela generalul Trochu fiindcă creiaseră copii Brătianu un joc „de-a Trochu" (vol. I. pag. 90) până la servitoarele, Bucura, care era bolnavă și Ioana, care făcea cură de chinină (vol. II pag. 321); a mai uitat câte ceva, cum ar fi războiul din Transvaal și plecarea lui André la Pol, dar asemenea omisiuni pot fi scuzate, întrucât ar fi trebuit ca lucrarea să apară în prea multe volume.

Dar d-na Sabina Cantacuzino se ocupă și de persoane străine familiei Brătianu. Astfel, fiind preocupată și de chestiuni domestice, d-sa scrie:

„Servitoarele lui Dinu erau și ele din

grupul Puterilor centrale, fiind bulgăroaice din Ilfov și imitau exemplul superiorilor, trăiau cu ordonanțele; cutreerau cu ei satele vecine pentru rechiziționări. Au avut cinismul să ne ofere și nouă unt, carne din vitele tăiate în curte".

Apoi în continuare:

„Dar ce să ne mirăm? Nu aflasem chiar dela dânsa că d-na Severa Sihleanu, văduva lui Ștefan Sihleanu când se ducea la Ocina, mânca la masă cu ofițerii germani, circula cu ei în trăsură și când a aflat că *cumpărau oi* cu 5 lei bucata a pornit cu ei și a profitat de ocazie a-și popula staulele.

Dar uitasem de aceste lucruri în fericirea ce ne pricinuise fuga lor".

De îndată ce am luat cunoștință de această calomnie am voit să o chem în judecată spre a-și da socoteala de ceeace scrie. Dar autoarea atât de bine informată, se vede că și-a dat seama, deși târziu, de cele ce a scris și de consecințele unui proces, așa că la punerea în întârziere ce i-am făcut în luna Octombrie 1937, a formulat următoarea scrisoare (V. anexa nr. 1);

„La pagina 377 din volumul Războiul, viața familiei I. C. Brătianu, vorbind de bulgăroaicele în serviciul fratelui meu Dinu Brătianu și în urmă de d-na Severa Sihleanu nu am avut intenția să fac o apropiere între purtarea unor femei atât de decăzute și d-na Sihleanu, nici să o acuz pe aceasta din urmă că ar fi pactizat cu Germanii :

(ss). *Sabina Cantacuzino Brătianu*

Atunci ce rămâne din cele ce a scris despre mine? A scris, m'a așezat în succesiune, adică în asemănare cu bulgăroiacele servitoare ale d-lui Dinu Brătianu și în scrisoare arată că nu a avut intenție să facă vreo apropiere. Atunci, tot atât de rău, a voit numai să insinueze ; nu face apropiere, dar aseamână, nu aseamănă, dar totuși spune, deci faptul brut, expus, rămâne.

De asemeni, scrie că nu a voit să mă acuze că am pactizat cu germanii, totuși a arătat în volum că am mâncat la masă cu ofițerii germani, că am circulat cu ei în trăsură și că am profitat de ocazie să-mi populez staulele când am aflat că ei *cumpărau* oile cu 5 lei bucata. Așa dar, rămâne imputarea că am făcut aceste fapte, dar,

în urma scrisorii dela 13 Octombrie 1937... nu le-am făcut spre a pactiza și nici nu am avut purtarea deșanțată a bulgăroaicelor.

Iată-mă deci obligată să desmint sau să justific cel puțin faptele brute pe cari mi le impută.

Mai întâi, să observăm : cui îi impută atitudinea necorectă, masa și circularea în trăsură cu ofițerii germani?

Vedeți mai sus, reese precis că aceste fapte privesc pe „Severa Sihleanu văduva lui Ștefan Sihleanu, când se ducea la Ocina". Iată-mă văduvă la 1916, când soțul meu a decedat în 1923.

Dar prin această redacțiune, prin această precizare a calității mele de văduvă care mănâncă la masă și circulă cu ofițerii germani după ce scrisese cele arătate despre servitoarele bulgăroaice, autoarea face o oribilă insinuare.

Poate s'ar putea scuza această formulă, ca fiind datorită stilului dubios pe care lecțiile profesorului Păun nu au reușit să-l îndrepte. Reaua intențiune, voința de a mă defăima, reese totuși precis din faptul că mesele și călătoriile în comun cu nemții, mi le atribuie *numai mie*, bineînțeles, fără

știință, sau — știu și eu ! — cu oblăduirea soțului.

Murdară insinuare asupra căreia mă dispensez să mai stărui !

Sentimentele mele din preajma și din timpul războiului, ca și ale decedatului meu soț Ștefan Sihleanu, fanatic liberal, care a servit acest partid cu tot sufletul și toată averea sa, nu au șovăit.

Aceste sentimente au fost cunoscute de toți, iar sora agresivei autoare, d-na Pia Alimănișteanu, a cărei netedă linie de conduită și activitate este apreciată, mi-a trimes următoarele rânduri :

„Scumpă Doamnă Sihleanu,

Am aflat, cu multă părere de rău, că mă faci și pe mine răspunzătoare de cele scrise de Sabina în cartea ei, asupra d-tale.

Eu am luptat din toate puterile cu dânsa, să nu le pue, și nu am isbutit.

Oricare ar fi de aici înainte sentimentele d-tale față de mine, îți păstrez aceași recunoștință pentru prietesugul, ce l-ați arătat mamei și nouă, domnul Sihleanu și d-ta în clipe, când alții se temeau să ni-l arate și

pentru că bună română cum eşti, până în fundul sufletului, ai căutat tot timpul, nepactizând cu vrăjmaşul să insufli în jurul d-tale încredere în isbânda războiului.

Primeşte scumpă doamnă Sihleanu expresia sentimentelor mele cele mai bune.

16 Octombrie 1937

(s s) *Pia Alimănişteanu*

Această scrisoare mi-a adus multă mângăere şi o fac cunoscută numai fiindcă am fost atacată şi sunt obligată să mă apăr... Regret că trebue să părăsesc cercul mic şi modest în care trăesc spre a arăta câte ceva din activitatea ce am depus, fără surle, dar cu conştiinţa senină şi perfectă că ajut, iar nu destram, societatea din care fac parte.

Dar să revenim la „oile" noastre.

Nu-mi amintesc să fi avut vreo convorbire cu d-na Cantacuzino, asupra activităţii mele din timpul ocupaţiei. In orice caz, chiar dacă aşi fi avut-o, desigur că memoria d-sale infidelă în atâtea împrejurări, sau spiritul său generos... în improvizaţii, aşa cum am arătat mai înainte, au deformat spusele mele.

Am mâncat la țară și am circulat în trăsură cu ofițerii germani? D-sa de sigur, știe că în timpul războiului nimeni nu era „la țară", adică la acel conac mare sau mic, cu soare și glicine, unde vin mosafiri sgomotoși și dornici de petrecere sau liniște câmpenească. Pe acele vremuri, era regim de ordonanțe cari ofereau alegerea între viață sau amenda deoparte, și rechiziționare de fructe, cereale, păsări, animale, rămășițe de orice fel, sau muncă obligatorie, pe de altă parte.

Nu era timp de reflectat sau alte posibilități; era executare cu scrâșnirea dinților și sacrificiu până la extrem.

Pe acele vremuri nu a avut toată lumea norocul, ca să-i zic așa, de a se înțelege cu ofițerii. Dacă pe d-na Sabina Cantacuzino a condus-o la Pasărea cu automobilul, un căpitan Moos (pag. 131) care a revenit în inspecție (pag. 150), la moșia mea venea un feldwebel, cu care nu-mi amintesc să fi călătorit cu trăsura veche, cu pânze, ce-mi rămăsese, dar mai puțin nu-l văd cerând amabil permisiunea să mă însoțească. Erau soldați în teritoriu ocupat și abuzau din plin de această situație. La țară, acolo unde

controlul superiorilor nu era imediat, unde nu se putea apela la d-l Tzigara sau Marghiloman, situația era mult mai brutală. Dacă în București d-na Sabina Cantacuzino, era deranjată de agenții cari căutau lemne sau mai știu eu ce, la țară veneau la orice oră, loveau cu patul puștii în poartă și... îi aveai musafiri nepoftiți în casă, la coteț, la masă sau la grajd, adică acolo unde voiau să vină pentru rechiziții sau control.

Dela această și până la civilizată „masă cu ofițerii", este o mare distanță.

In fine, ajung la actul nepatriotic și profitabil mie, al cumpărării oilor „spre a-mi popula staulele".

După intrarea trupelor inamice în țară, mi s'au ridicat dela moșie, între altele și vitele ce mai rămăseseră nerechizionate de armata română; d-na Sabina Cantacuzino cunoaște acest sistem, s'a întâmplat la fel la Florica (pag. 66) „au ridicat proviziile, vitele, vinurile, rufăria, vasele... din păsări au lăsat numai ce le trebuia: vacile rămase se mulgeau sub controlul lor fără a da românilor din curte"; da, de data aceasta este exact. Iar mai departe: „...prin vecini se purtaseră și mai sălbatec și devas-

taseră sistematic..." (aceeași pagină). Devastare sistematică, această era situația de fapt. Ba chiar o apărau cu o formă legală, emiteau ordonanțe. In această privință, ordonanța Nr. 4 din Decembrie 1916 a mareșalului Makensen era categorică: acela care refuză a face imediat furniturile cerute de trupele aliate... cu închisoare nu sub 6 luni. Peste o lună, adică la 28 Ianuarie 1917, altă ordonanță, privitor la oprirea comerțului de vite, a d-lui Tülff; chestiunea era simplificată: rechiziție și interdicție de a cumpăra, deci nu puteai poseda nimic, așa cum știa și d-na Sabina Cantacuzino.

La începutul verii 1918 eram încă în această situație când s'a rechiziționat fânul de pe moșie, pe care aveam obligația să-l cosesc cu oamenii mei. Neavând cu ce să-i hrănesc, am obținut autorizația dela comandamentul Etapei Mobile 260 din Câmpina, de a cumpăra 28 de oi, ceeace am și făcut. Prețul a fost de 15 lei și vânzător, chiar Etapa. Din aceste oi am făcut pastramă pe care am dat-o muncitorilor, păstrând numai patru oi, pentru care mi s'a dat ausweis spre a nu fi rechiziționate, (anexa nr. 2), adică un act similar ca acel ce i s'a dat

și d-nei Sabina Cantacuzino spre a o apăra de rechiziția lemnelor (pag. 94).

Aceasta este pactizarea și afacerea „cu oile" !

Departe de a pactiza cu inamicii, mi-am făcut pe deplin datoria. In intervalul 1 Septembrie — 9 Decembrie 1916 am lucrat efectiv la spitalul nr. 108 (Azilul de bătrâni) unde a fost conducătoare chiar d-na Sabina Cantacuzino până la transformarea în spital de contagioși, încredințându-se conducerea d-rei Fălcoianu ; noua dirigintă a mulțumit doamnelor pentru munca lor și le-a rugat să nu mai vină la spital din cauza pericolului de contagiune pentru ele și pentru oraș, (anexa nr. 10). In tot acest timp, am dat concurs neprecupețit, atât moral cât și material, aducând dela țară merinde și fructe.

In timpul invaziei inamice, fiind obligată să mă ocup de moșie, am încercat să păstrez ceeace nu s'a distrus și nu s'a ridicat. Sub pretextul că sunt necesari pentru muncile agricole, m'am străduit și am reușit să scap din lagăr numeroși prizonieri din comuna Ocina-Prahova, cari astfel s'au reîntors la familiile lor. Mulți copii din acel

sat au avut o îmbrăcăminte ciudată, confecționată din perdelele care-mi rămăseseră.

După terminarea războiului și în urma stăruințelor mele personale, a venit pe valea Prahovei condus de mine, dr. Gedeon Wells, profesor la Universitatea din Chicago și șef al Crucii Roșii Americane din România, ca să vadă sărăcia și devastările și să dea ajutoarele necesare; la început refuzase, spunându-mi că este o regiune industrială, deci bogată, ca și cum în acele împrejurări aceasta avea vreo importanță. Când a văzut copii goi și pelagroși, casele dărămate, gardurile distruse și câini urlând prin bătături, dr. Wells a consimțit să înființeze o secțiune de ajutor pentru alimentare și îmbrăcăminte, care a început cu comunele Ocina, Talea și Provița de sus, și s'a extins apoi pe toate văile, până la Predeal. In tot acest timp am pus la dispoziție munca mea desinteresată, conducând aprovizionarea a 16 cantine cari hrăneau 10.000 de guri zilnic, timp de aproape cinci luni, punând la dispoziție de asemenea în mod gratuit casa dela moșie cu personalul și întreținerea pentru membrii acestei asociații (anexa nr. 16—18). Comitetul central american a

fost încunoștințat prin rapoartele ce i se trimiteau și „in recognition of devoted and exceptional service" mi-a conferit „medalia de argint" (brevet nr. 67/920) împreună cu o adresă elogioasă de mulțumire, din care reproduc următorul fragment „Aceste medalii se dau numai pentru servicii de război și numărul total distribuit în Europa nu va trece de 50" [1]).

In timpul de 18 ani cari s'au scurs de atunci, nu am vorbit de aceste acte și nu le-am publicat. Socoteam că cititorii români au lucruri mai interesante de urmărit. Dar atacul d-nei Sabina Cantacuzino mă obligă să le prezint, fiind în situația ridicolă de a mă apăra cu dovezi, la o simplă afirmație aruncată ca o piatră.

Ce înțelept este românul în proverbele sale !

Nu voi înșira actele de binefacere mari sau mici, ce am mai făcut. Amintesc numai că am donat societății „Crucea Roșie Română" lei 31.330 proveniți din conferințele și proectarea filmului ce posed „Călătorie în jurul pământului" : această sumă a fost

1. Adresa din 29. V. 920 a Comisiunei C. R. A. pentru România; V. Anexele 16—19, 25, 26.

dată pentru ajutorarea copiilor basarabeni [1]). Am mai dat de asemeni din curtea conacului meu dela țară, o bucată de pământ și 10.000 lei pentru construirea casei parohiale, — tot așa cum cu peste 30 ani mai înainte, am dărămat un han producător de venituri și aflat în curtea aceluiaș conac... spre a clădi școala care există și azi. Am ajutat școli, biserici și biblioteci, văduve și orfani, infirmerii, în fine ori unde am crezut că pot fi de folos semenilor mei; am contribuit cât am putut ca străinii să ne cunoască drept un popor activ, cinstit și civilizat așa cum cred din suflet că este adevărat [2]).

1. Adresa Nr. 5565, 935 a soc. Crucea Roșie.
2. V. anexele 10—15 și 19—27.

INCHEERE

Aceasta este opera d-nei Sabina Cantacuzino : rânduri de informație greșită și discreditare, insinuări sau acuzații aruncate din fuga condeiului, fără control, fără a discerne adevărul de neadevăr. Ce o fi îndemnat-o să scrie atât și mai cu seamă, așa cum a scris ? De ce atâta răutate ? Sau poate ceva atavic, rezultat al vreunui mister al naturii, o separă pe autoare de restul familii sale, transmițându-i numai ei răutatea și spiritul de nedreptate cari conduceau pe bunica sa Anastasia Tigveanu (vol. I pag. 8 ș. urm).

Și este nedrept să se încerce denigrarea cuiva cu care nu a avut nimic de împărțit sau profitat ; și nici atunci un spirit echilibrat nu are dreptul să atace.

Dar d-na Sabina Cantacuzino are autoritatea morală a se face cenzor al moravurilor ?

De sigur că nu.

Preocuparea de căpetenie a autoarei a fost să ponegrească cât mai mult şi pe cât mai mulţi spre a reeşi senina şi patriotica sa activitate; „eu refuzai categoric să scap orice... Era un fel de psichoză a martirului, care a ţinut până la Victorie", scrie d-sa (pag. 14).

Da, a rămas să înfrunte ocupaţia duşmană. Ce a determinat-o în prim rând ca să rămână, nu ştim, sau mai bine zis, nu ne mărturiseşte precis. Noi credem că dragostea sa de familia rămasă şi de averea sa, au predominat, au trecut înaintea voinţei de a rezista ocupaţiei prin simpla sa prezenţă, sau de a deveni martiră. Este natural, este omenesc.

Şi nu a stat cu braţele încrucişate.

Autoarea judecă destul de aspru pe Petre Carp, pe care ni-l arată ca germanofil înfocat, având cunoscuta atitudine în consiliul de Coroană dela 1916 (pag. 3), atitudine antidinastică (pag. 88—89), cu program administrativ feudal (pag. 176) şi felurite legături cu autorităţile germane. Toate acestea nu au împiedicat-o să apeleze (pag. 50), şi „să recurgă din nou la Carp" (pag.

76) și încă odată (pag. 102) spre a nu fi internată d-sa sau membrii familiei. Bună ținută civică ! Puternic suport de pe care să facă morală altora și să dea lecții de patriotism.

Dar intervențiile la d-l Tzigara — a cărui atitudine nu avem noi căderea să o judecăm, — dar pe care d-sa, ca recunoștiință, îl considera cum îl considera, dovedesc oare că a avut linia dreaptă de conduită spre martiraj ?

Dar intervențiile la Makenzen sau alți nemți, despre cari a vorbit și lui Marghiloman [1]) și către d-l Tzigara, prin scrisoarea publicată în ziarul „Indreptarea", sunt vreun element din psichoza martirului ?

Dar părăsirea din Decembrie 1916 a spitalului Nr. 108 pe care îl conducea, sub pretext că este internată, coincidând curios cu transformarea acelui stabiliment în spital de contagioși ? [2]).

Să nu ne dea lecții. Patriotismul nu se poate monopoliza de unii sau alții. Caracterizarea cuiva nu se face dintr'un fapt izolat și răstălmăcit, sau văzut de către

---

1. Al. Marghiloman — op. cit. vol. II, p. 441 — 442. V. și anexa nr. 3.

2. V. pag. 100 și Alexandrina Fălcoianu — Din zile grele pag. 33, 102 și urm.

miopi. Oricine, mai înainte de a vorbi sau scrie, să se gândească bine şi, mai cu seamă, să se controleze când memoria îi este infidelă, sau când ştie că sentimentul sau impulsivitatea îi depăşesc raţiunea.

Regret că am aflat prea târziu despre opera d-nei Sabina Cantacuzino. M'a interesat titlul, dar nu credeam că istoricul acestei demne familii, care a contribuit atât de mult pentru propăşirea ţării, are să fie amestecat cu fapte străine, sau cu inexactităţi cari să reclame desminţiri. Mai puţin mă aşteptam să se ocupe de mine, şi... atât de graţios. Afirmaţiunile sale neexacte nu puteau rămâne fără răspuns şi în dorinţa de a restabili adevărul, departe de orice rea dorinţă sau intenţiune faţă de autoare, am semnalat unele lipsuri şi am lămurit situaţia pe care a voit să mi-o întunece.

Mi-am făcut datoria; cei cari mă cunosc ştiu aceasta. Am avut o linie de conduită dreaptă. Noroiul pe care îl aruncă orice camion stropeşte, dar nu păteză. Il cureţi, şi rămâi cu singura amintire că odată, cândva, întâmplarea te-a adus în apropierea acestui neînsufleţit care pentru un moment te-a murdărit.

ANEXE:

Anexa No. 1.

Retractarea d-nei Sabina Cantacuzino.

La pagina 377 din volumul Răsboiul — Viața familiei I C Bratianu — vorbind de bulgăroaicele în serviciul fratelui meu Dinu Bratianu și în urmă de d-na Severa Sihleanu, nu am avut intenția să fac o apropiere între purtarea unor femei atât de decăzute și d-na Sihleanu, nici să acuz pe aceasta din urmă că ar fi pactizat cu Germanii.

Sabina Brătianu
Cantacuzino

Ultime informații.

M. S. Regina Maria a primit în audiență, la Palatul Cotroceni, pe d-na Severa Sihleanu dela Ocina, ieri la ora 12.

Sănătatea M. S. Regina Maria se îmbunătățește pe fiecare zi. (*Universul*, 20 Noembrie 1937).

Anexa No. 2.

Campina, den 11. Juni 18

Die Gutsbesitzerin Frau S i h l e a n n aus Ocina besitzt auf ihrem Gute 28 Schafe . Dieselben dürfen ihr von keiner anderen Stelle requiriert werden, da sie dieselben für den täglichen Lebensunterhalt ihres Personals, durchschnittlich 15 Personen , benötigt.

I.V.

Giebel

Leutnant u.Kdtr.Landwirt.

Mobile Etappen-Kommandatur 260 Kommandantur Landwirt CÂMPINA

Traducere :

Câmpina, 11 Iunie 1918.

Proprietăreasa moşiei Ocina, Doamna Sihleana posedă pe moşia sa 28 oi. Acestea nu trebue să fie rechiziţionate de către nimeni pentrucă sunt păstrate de dânsa ca hrana zilnică pentru personalul necesar compus din 15 persoane.

Sigiliul Comand. Etapei Mobile 260

(ss) *Giebel* Locotenent şi Comandant.

Ausweis !

Anexa Nr. 2.

Die den beiden Landsturmleuten Georg und Franz Ackermann gehoerigen und auf dem Gute der Frau Sihleanu in Ocina befindlichen 4 Schafe duerfen denselben nicht weggenommen werden.

Campina, den 23. 9. 18.

Passavant

Hauptmann und Kommandant.

Ausweis.

Cei doi soldaţi din Landsturm Georg şi Franz Ackermann cari stau la moşia Ocina a doamnei Sihleanu, nu trebue să rechiziţioneze de pe moşie cele patru oi rămase acolo.

Sigiliul Comand. Etapei Mobile 260.

Câmpina, 23.IX 1918. (ss) *Passavant* Căpitan şi Comandant.

15

Anexa Nr. 4.

Desminţirea d-nei Elena Perticari Davila

(„Lupta" din 28 Decemvrie 1933)

Cu prilejul unui volum de memorii

Au apărut memoriile d-nei Sabina Cantacuzino, carte foarte interesantă şi bine venită pentru tot ce se referă la familia Brătianu, de care nimeni nu putea vorbi mai amănunţit decât fiica marelui om de stat şi patriot.

Dar cum d-nei Cantacuzino îi scapă adeseori fapte consemnate în analele istoriei şi cum d-sa face multe alte erori, cred că este de folos să rectificăm câteva aserţiuni privitoare la familia noastră, punând în lumina adevărului unele din ele, şi lăsând să treacă altele, pentru a nu obosi cititorul.

Pag. 40. — D-na Cantacuzino scrie că d-l Brătianu a plecat la Düseldorf numai cu d-nii Carada şi Paleolog, omite însă să spuie că şi d-rul Davila l-a însoţit în această misiune (vezi memoriile Regelui Carol şi cartea d-lui dr. Gh. Zaharia Petrescu: „Davila şi viaţa lui").

Pag. 50. — D-na Cantacuzino se înşală când afirmă că Prinţul Carol, la sosirea lui în România, a petrecut a doua noapte la Goleşti, fără a consemna unde a petrecut noaptea cea dintâiu.

In scrisoarea sa către Zinca Golescu, Prinţul spune lămurit că a petrecut prima noapte în

(Indreptarea din 25 Noembrie 1919).

5 Martie 117

Scumpe Domnule Ţigara,

Iartă-mă că mă servesc de numele d-nei Ţigara pentru a introduce pe acest om la D-ta, dar nu vreau să te deochi de tot.

Am scris Generalului Mackensen. Iţi trimit scrisoarea şi un cuvânt către aghiotant. Te rog fă D-ta astfel ca să-i parvie *în mână* aceste două scrisori şi nu cumva să se rătăcească cea principală. Te rog lipeşte pe a D-lui Kraimer şi cere plicul iscălit.

Pentru D. Schaible cum să fac răspunsul oficial numai că nu pot merge la Hereşti din cauza stării casei sau să-i spui şi lui că locuinţa la ţară este inadmisibilă în zilele de azi p. 2 femei şi un copil mic? Ce titlu are acest domn? Să-i scriu în acest caz o scrisoare particulară? Ţi-aş arăta şi pe a lui M. de ai trece pe aici am copia.

Dar câte scrisori de felul acesta ar fi să fac de trebue să le explic la toţi.

Le revedere şi amiciţii

(ss) *Sabina Cantacuzino*

casele din Goleşti şi îi trimite fotografia Sa, mulţumindu-i pentru primirea ce i s'a făcut.

Pag. 73. — Greşeşte 'ntradevăr amarnic, cu o lipsă desăvârşită de inimă când afirmă ce Generalul Davila „ar fi martirizat pe soţia sa". Chiar dacă acest fapt ar fi fost adevărat, d-na Cantacuzino, fiind atât de prietenă, — cum scrie chiar d-sa, — cu fraţii Davila în copilăria lor, nu-i era îngăduit, aceştia fiind încă în viaţă, să lovească cu atâta cruzime în memoria tatălui lor. Ar fi fost natural să-i păstreze sentimente de respect dacă nu de gratitudine, în urma îngrijirilor devotate pe care dr. Davila le-a dat tatălui ei în propria lui casă, cu prilejul accidentului sau atentatului dela Cotroceni.

Ce vrea scriitoarea să insinueze, când zice că Davila era „ambiţios" şi că „cu toate că fusese adus de Vodă Ştirbei, se avea bine pe rând, nu numai cu toţi Domnitorii: Ştirbei, Cuza, Carol, ci şi cu fiecare ministru, lucru foarte rău văzut pe vremea aceia de lupte politice pasionate, neţinându-se destul socoteală că era străin *şi avea un scop special în activitatea lui*".

Ce ambiţie avea Davila? Ce scop urmărea? — Numai binele obştesc. Crearea unor instituţiuni ce astăzi sunt încă în fiinţă şi din care nu a tras nici un beneficiu material, căci a murit sărac. Dacă Domnitorii l-au iubit pe rând, este că au găsit într'ânsul un om desinteresat luptând cu o energie neînfrântă pentru propăşirea Patriei sale adoptive.

Sau, poate, confuziunea stilului d-nei Cantacuzino ne face să înțelegem greșit?

Generalul Davila n'a vorbit niciodată de părinții săi față de străini, și mă miră afirmația d-nei Cantacuzino care zice:

„Ne spunea că numele lui vine dela un oraș din Spania, Avila".

Pag. 74. — De asemenea în ce privește instrucția copiilor Davila, d-na Cantacuzino afirmă: „Că-i ducea mereu la Curte și le sacrifica lecțiile, că studiile lor erau făcute pe sărite, dintr'un loc într'altul fără nici o urmare" (probabil vrea să zică fără continuitate). Copiii Davila și-au făcut instrucția: băieții în internatul Ureche, iar fetele în Orfelinatul Asilul Elena Doamna, până ce au fost trimiși pe rând în străinătate ca să-și desăvârșească studiile. Dacă intru în aceste amănunte, este că nu se poate admite că Generalul Davila, care se ocupa cu atâta suflet și pricepere de educația și instrucția atâtora, să neglijeze pe aceea a propriilor săi copii. Acel care a dat literaturii române pe „Vlaicu Vodă" a fost doar unul dintre acești copii.

De ce insinuează d-na Cantacuzino că Felicia Racoviță nu a avut „măcar consolația de a crește cei 4 orfani ai surorii sale Anica", căci zice d-sa „Cu firea lui Davila nimeni nu avea influență asupra lui". Dar acești copii nu erau orfani, căci aveau un tată care îi iubea și care vedea de ei.

La moartea mamei lor, în 1874, Alexandru era intern la Institutul Ureche, fetele Elena și

Zoe interne la Orfelinatul Asilului Elena Doamna, unde Ana Davila acceptase să fie directoare, iar Pia cel mai mic, în vârstă de 3 ani, rămăsese în casa părintească cu guvernanta lui, d-na Coujet. Copiii erau singura mângâiere a bietului părinte atât de crâncen lovit prin moartea tragică a mult iubitei sale soţii, neobosita tovarăşă de muncă în toate operile lui de binefacere.

Davila mergea zilnic la orfelinat, şi zilnic se ducea cu fetele lui la mormântul mamei lor care se afla lângă Asil.

La moartea Anei Davila, în 1874, Felicia Racoviţă nici nu s'ar fi putut însărcina să crească pe copiii surorii sale, deoarece avea o datorie mai covârşitoare, acea de a îngriji pe cele două bătrâne — mama ei Anica Racoviţă şi mama-mare Zinca Golescu cu care locuia (str. Popa Tatu) ca şi cu unchiul Radu Golescu. Mai avea să se ocupe de aproape de Nicolae Golescu, care şedea peste drum într'o casă mică, (str. Berzei) acolo unde a murit după răsboiul neatârnării. Şi aci încă memoria d-nei Cantacuzino o trădează în enumărarea morţilor din familia Golescu, căci sărmana Grandmaman, (mama Grahilor cum i se zicea) ajunse la adânci bătrâneţe, a avut durerea de a înmormânta pe toţi copiii ei, afară de Radu care a încetat din viaţă în 1882.

Când mai târziu rămasă singură, Felicia Racoviţă a luat în casa ei pe copiii Tresnea „Fany, Leni, Nicu" adică (D-na Derussi, D-na Golescu şi d-nul Tresnea Greceanu), care-i datoresc scric

d-sa „educaţia aleasă ce o au", Felicia Racoviţă nu mai avea nici un alt ţel în viaţă şi era natural, fiind dat sufletul ei fără seamăn, să se ocupe de orfanii Tresnea, cum mai târziu s'a ocupat de orfanii fratelui său Alexandru.

D-na Cantacuzino se contrazice. In pag. 207 scrie că: „Serviciul sanitar ca şi celelalte (?) fiind foarte defectuoase, Regina Elisabeta face apel la Crucea Roşie pentru a cere medici streini, iar în pag. următoare 208, face elogiile lui Davila şi îi aduce laude, — ca mare organizator

Care este adevărul? Serviciul sanitar era defectuos sau bine organizat?

Sfârşesc. — Dacă am găsit cu cale să scriu aceste precizări, e că am fost adânc îndurerată de unele afirmaţiuni ale acelei ce mi-a fost prietenă în copilărie, după cum scrie însăşi d-sa pe volumul ce mi-a dat şi că nu vroiam sub nici un cuvânt ca aceste afirmaţiuni eronate să rămână fără o desminţire menită să lumineze pe cei din generaţia de azi, care nu cunosc adevărul trecutului.

Elena Perticari Davila

Anexa Nr. 5.

Desminţirea Domnului D-r Carol (Pia) Davila

(„Lupta" din 5 Ianuarie 1934)

Figura generalului Davila

In scrierea sa „Din viaţa familiei Brătianu" D-na Sabina Cantacuzino născută Brătianu, vorbeşte de tatăl meu, Doctorul Davila şi de servi-

ciile pe care le-a adus ţării, îl arată însă într'o lumină greşită şi chiar urâtă.

Pag. 73. — El (Davila) zicea, că este fiul natural al lui List şi al Contesei d'Agoult: semăna mult cu cel d'ântâi, dar nu este menţionat în nici o biografie a marelui muzicant".

Nici odată Davila nu a vorbit, chiar cu prietenii intimi de taina naşterii sale, sentiment de delicateţă uşoară de înţeles: naşterea sa fusese ascunsă şi prin urmare biografii lui List nu au putut s'o menţioneze.

Mai departe: „Era un om plăcut, deştept, ambiţios, etc. El fusese adus de Ştirbei, dar se avu bine pe rând nu numai cu toţi Domnitorii: Ştirbei, Cuza, Carol, ci şi cu fiecare ministru lucru foarte rău văzut pe vremurile acelea de lupte politice pasionate..."

Iată, — nu este aşa? — portretul unui arivist lipsit de caracter!

Se potriveşte oare cu adevărul? Davila a avut încrederea şi iubirea a trei mari Domnitori, pentru că viaţa lui a fost închinată unui ideal desinteresat. Ar fi putut câştiga o avere făcând clientelă, dar nu a îngrijit decât de săraci.

Când D-na Cantacuzino, insinuează că Davila se avea bine cu fiecare ministru spune un lucru cu totul inexact: — El a avut numeroase conflicte cu unii (vezi persecuţiunile de care a suferit mai ales către sfârşitul vieţii) pentru-că nu a tolerat nici odată amestecul politicii în insti-

tuţiunile create de dânsul, Serviciul Medical, Şcoala de Medicină, Azilul Elena Doamna etc.

Ar putea D-na Cantacuzino să ne citeze un om cu inimă care să fi criticat atitudinea demnă şi imparţială a Doctorului Davila? Dar desigur intransigenţa lui Davila era „rău văzută" de toţi care urmăreau interese personale. Dacă acesta este înţelesul celor spuse de autoare, suntem în deplin acord.

D-na Sabina Cantacuzino, vorbind de căsnicia părinţilor mei, intră în fel de fel de amănunte şi isprăveşte zicând că tatăl meu „martiriza" pe soţia sa.

Când ai fost primită într'o casă ca prietenă, să publici astfel de informaţiuni, este ceva neuzitat. Cititorul să aprecieze.

Mai jos, ne descrie pe Davila ca părinte : „Pe copii îi ducea continu la curte şi adesea le sacrifica lecţiile". Ciudat din partea unui om care, împreună cu soţia sa, a întemeiat Azilul Elena Doamna şi şi-a jertfit viaţa şi averea pentru a creşte mii de orfani.

D-na Cantacuzino ne arată în 37 de pagini (dela 147 la 174) studiile foarte bune pe care le-a făcut şi cu câtă trudă şi oboseală şi-a trecut bacalaureatul. In schimb, la pag. 74 vedem pe „Alexandru Davila făcându-şi studiile pe sărite, dintr'un loc într'altul, fără nici o urmare".

O fi vrut să lase cititorul sub impresia... că e mai bine să nu înveţi carte... şi să scrii un „Vlaicu Vodă"?

Greutăţile începură pentru noi cu moartea tatălui nostru, în 1881.

Drept moştenire Davila lăsase datorii făcute pentru opere de binefacere şi nici un ban în casă.

Cu câţi-va ani înainte, el refuzase o recompensă naţională, zicând că nu are nevoie, iar de copii lui va îngriji ţara. Statul ne dădu într'adevăr o pensie de 96 lei surorii mele Zoe şi tot atâta mie.

Majestăţile lor Regele Carol şi Regina Elisabeta socoteau altfel răsplata datorită lui Davila :

— M. S. Regina Elisabeta a îngrijit de sora mea Zoe şi a trimis-o în străinătate pe a Sa cheltuială.

Printre adversarii tatălui meu, unii au făcut fapte mari. Numai acestea au rămas în amintirea noastră. Dacă cineva ar scotoci viaţa lor, ca să scoată la iveală micimi uitate de noi, aş spune că este mic la suflet.

Dr. Carol C. Davila

(„Epoca", 29 Decembrie 1933) Anexa Nr. 6.

Desminţirea D-lui M. I. Kogălniceanu

Un prieten aducându-mi volumul d-nei Sabina Cantacuzino, apărut de curând m'a făcut atent că lucrarea cuprinde câte-va pasagii insultătoare pentru memoria marelui bărbat de Stat Mihail Kogălniceanu, bunicul meu. Am cetit acele rânduri precum şi întregul volum şi regret că familia

sau anturajul d-nei Sabina Cantacuzino nu a găsit nevoia să supuie manuscrisul, înainte de tipărire unui control, care să separe părţile ce merită elogii [1]), de multele pasagii care coboară valoarea lucrării până la rangul unui panflet.

Căci nu numai memoria bunicului meu este atacată, ci şi a multor alţi oameni de seamă ai ţării noastre ; nici străinii nu sunt cruţaţi. Caracterul pasionat al atacurilor reese din exagerările până la deformare, din invocarea mărturiilor morţilor şi din acuzările de asasinate care provoacă mai mult zâmbete decât iritare. Nici măcar memoria Regelui Carol I nu e respectată. Şi toate acestea cu complicitatea fără voie a bătrânului Ion Brătianu.

Nu ştiu dacă doamna Sabina Cantacuzino a vrut să scrie pagini de istorie. Dar e cert că nu a reuşit să ne lase o lucrare durabilă, ci numai un produs care aminteşte mai mult notele comercializate ale nefericitului Alexandru Marghiloman, de cât memoriile senine şi lipsite de micime ale Regelui Carol I sau paginile Istoriei contimporane a României scrise de Maiorescu.

Vârsta înaintată provoacă de obiceiu un nou izvor de îngăduinţă şi de bunătate, dar uneori constitue o scuză.

Lucrarea doamnei Sabina Cantacuzino nu va contribui să însenineze amintirea ce ne-a lăsat

---

1. Vezi între altele capitolul despre Dimitrie Sturdza ; despre Doamna Maria Cantacuzino, schema genealogică a familiei Brătianu necunoscută până acum.

marele Ion Brătianu şi cu aceasta autoarea, nu a făcut nimănui vre un serviciu, nici chiar memoriei ilustrului ei părinte.

ss. *Mihail S. Kogălniceanu*

Anexa Nr. 7.

Desminţirea Princip. Korybut Woroniecka

(„Dimineaţa", 10 Ianuarie 1934)

In apărarea memoriei lui Take Ionescu

Principesa Korybut-Woronyska, fostă doamnă Take Ionescu, ne trimite următoarele rânduri relativ la lucrarea d-nei Sabina Cantacuzino despre „Familia I. C. Brătianu" cu rugămintea de a le da publicităţii :

O doamnă în preajma bătrâneţei şi-a scris amintirile. Curioasă, am luat volumul, am citit vre-o cincizeci de pagini am găsit lucrarea fără interes şi am închis cartea cu reflecţia către mine însu-mi. Dece oare lipsa însuşirilor, nu lasă cel puţin o posibilitate de duioşie bunătăţei şi indulgenţei... şi ce rost o fi având pentru interesul general sau pentru mărirea figurei lui Ion Brătianu cele scrise? Generaţia noastră îl ştie un mare om al ţărei şi naţia i-a rămas recunoscătoare.

Nu m'am mai gândit la această carte. Acum două zile însă, unul din cititori îmi atrage atenţia indignat de restul acelor pagini, în care într'adevăr nimeni nu este cruţat.

Tot ce societatea şi politica noastră a avut mai de frunte este coborît, pângărit. Unii aveau nevoe de bani pentru scopuri urâte alţii omorau oameni cum se omoară muştele, alţii erau soţi răi şi brutali şi câte altele !...

Doamne ! Atâta fiere pentru a ne da ca delectare puerilele aduceri aminte că „în casa părintească" ţinuta era severă, se făceau lecţii multe, copiilor le era impus să se exprime cu locuţii politicoase : d. X, d. Z, ceia-ce umplea de admiraţie pe amicii casei?... Ce s'ar putea spune de aşa naive destăinuiti, cu şi mai naive închipuiri, că aşa semeţe minunăţii nu se petreceau de cât în sânul familiei d-sale.

Buna şi graţioasa doamnă, ar trebui să ştie că e inerent sufletului curat de copil, a vedea frumos la el acasă. Părinţii lui sunt cei mai buni şi într'adevăr *părinţii aceştia, oricum ar fi ei*, pentru copii lor se trudesc şi vor pentru dânşii cât pot ei, cât ştiu ei drumul Binelui.

E urît, e nedemn, atacul la părinţii morţilor noştri. Mama lui Take Ionescu, a crescut pe fiul ei, *nedeformându-i* marea-i inteligenţă, profunda-i bunătate şi indulgenţă ce răspândea cu atâta belşug printre semenii lui.

D-na Ghiţa Ioan, nu ar reprezinta, după mine, nici măcar acel tip de femee iscusită căci toată activitatea şi pasiunea ei de mamă nu a reuşit să împiedice băeţii de a se însura numai din înclinaţie, iar „averea imensă a bătrânului Ghiţă Ioan" neînmulţită de moşteniri prieteneşti, a

lăsat, spre moştenire la cei patru copii ai săi, o casă în Bucureşti şi două sute hectare de pământ.

Cartea mai vorbeşte de o bunică Tigveanu descrisă ca patologic de rea, până la monstruozitate... confesia m'ar înclina la oarecare compătimire, micşorându-mi întru cât-va revolta, căci fiinţa nu este responsabilă de imponderabilul eredităţei...

Totuşi d-na Sabina Cantacuzino a fost imprudentă (imprudenţe ce de o vreme se înteţesc la doamnele doritoare să se afirme în istoria politică).

D-sa a scris o carte de amintiri împestriţate de neadevăruri.

De s'ar găsi cineva tot atât de trist pătimaş ca d-sa, Doamne !... Câte pietre înveninate s'ar anina la şirul de mătănii ce venerabila doamnă închină atât de generos altora.

Bucureşti, 9 Ianuarie 1934

Principesa Korybut Woroniecka

Anexa Nr. 8.

Scrisoarea I. P. S. Arhiepiscopului Raymond Netzhamer către doamna Sabina Cantacuzino.

Eschenz. (Elveţia) 31 Iulie 1937.

Doamnă, în ultimul Dv. volum vă ocupaţi şi de mine. Imi puneţi în spinare calomnii : vacanţele mi le-am petrecut totdeauna în monastirea mea dela Einsedeln şi absolut niciodată la călugăriţele catolice din Timiş. Tot atât de absolut, niciodată

n'am făcut propagandă sau spionaj nemţesc. Cetăţean elveţian n'am avut legături cu cercurile germane oficiale sau private. La mine n'a căutat nimeni acte compromiţătoare, pe care nici nu le-ar fi putut găsi, pentrucă nu am avut astfel de acte. In ce priveşte cele 8 milioane de lei lăsate, fără de ştirea mea, la episcopie, ele nu erau ascunse nicăieri, necum după o icoană sfântă. Nici un guvern românesc nu mi-a făcut dificultăţi din pricina lor, pentrucă ştiau foarte bine că nu aveam nici o vină. Duhovnicul Regelui Carol I era Părintele d'Ester, nu eu! Când guvernul român şi curtea regală s'au întors în Bucureşti au reluat cu mine relaţiunile cele mai bune, ca şi înainte. Când Cardinalul Dubois a venit în Bucureşti, primul cuvânt ce i-a spus Regele Ferdinand a fost că este foarte mulţumit de mine, fiindcă ştia că-l apărasem pe timpul ocupaţiunii. Cel ce a fost în adevăr supărat de revocarea mea, a fost fratele Dv. Ionel, pe care nu l-am putut să-l împiedic ca, prin ministrul său dela Vatican, să protesteze la Secretariatul de Stat contra rechemării mele. După părerea Regelui Ferdinand ea fusese rezultatul intrigilor câtorva Doamne româncе, iar fratele Dv. Ionel credea că e opera Nunţiului Marmaggi. Am ţinut Doamnă de a mea datorie să vă spun eu toate acestea.

Arhiepiscop *Raymond Netzhammer*

Anexa Nr. 9.

Scrisoarea Domnișoarei Alexandrina Fălcoianu către doamna Sabina Cantacuzino

Doamnă, Volumul II, din viața familiei Brătianu apărut acum, merită pentru forma sa literară, premiul în clasa II-a primară, iar ca fond, să vi se aplice rigorile legei; pentru calomnie.

M'am molipsit dela D-ta, și-mi scriu memoriile, cari vor apare în curând și în care, cu acte oficiale probez ce temei se poate pune pe afirmațiile D-tale [1])

De altfel, m'am adresat justiției care va avea să-și spuie cuvântul.

Este o vorbă românească, nu tocmai elegantă, dar foarte adevărată:

Nu scuipa în sus că-ți cade pe nas.

De ce ai scuipat în sus doamnă?

Cu sentimentele mele de adâncă mâhnire și desăvârșit dispreț.

Alexandrina Fălcoianu

August 1937.

---

1. Acest volum întitulat „Din Zile Grele" a apărut tipărit la Cartea Românească.

Anexa Nr. 10.

Scrisoarea Domnişoarei Alexandrina Fălcoianu către doamna Severa Sihleanu

Scumpă doamnă Sihleanu, printre persoanele defăimate de d-na Sabina Cantacuzino Brătianu sunteţi şi d-voastră.

Toate persoanele de seamă ale acestei ţări au fost ponegrite revoltător în frumoasele sale volume de amintiri; printre aceste personalităţi ne găsim şi noi în bună companie. Această doamnă îşi închipuie sărmana, că înjosind pe toţi cei care ş'au făcut datoria se înalţă pe dânsa şi familia sa.

Cât se înşală, şi cât rău le-a făcut!

Nu vă povăţuiesc să-i faceţi proces de oare-ce eu am înaintat o plângere parchetului din Iunie 1937 şi până azi de zece luni n'am putut încă obţine termen!...

La Decembrie 1916 când am preluat dela Sabina Cantacuzino Brătianu, direcţia spitalului 108 care s'a transformat atunci în spital de contagioşi, v'am găsit făcând servicii acolo împreună cu doamnele: Crasnaru, Ec. Golescu, etc. V'am rugat atunci pe toate să nu mai veniţi la acest spital de oare-ce era pericol pentru D-voastră şi pentru oraş.

Vă puteţi folosi cum doriţi de această afirmaţie a mea care este strictul adevăr precum şi de alăturata copie de pe scrisoarea ce am adresat-o Sabinei-Cantacuzino-Brătianu când i-am cetit infamele calomnii.

Cu cele mai alese sentimente.

A. Fălcoianu

Anexa Nr. 11.

Ministerul Cultelor
şi Instrucţiunei Publice

București

Direcţiunea
Invăţământului primar şi normal
Biroul B.
Seria A—Nr. 15749—16 Apr. 903

Doamnă,

D-l Revizor Şcolar al judeţului Prahova ne comunică că D-voastră *aţi dăruit şcolii din comuna Ocina un teren în suprafaţă de 3/75 m.p., împreună cu clădirea aflată pe el compusă din patru camere* spre a se reconstrui şi servi ca local de şcoală. Pentru această faptă demnă de toată lauda, Ministerul vă aduce viile sale mulţumiri.

Ministru

(ss) *Adamescu*

Director

(ss) *Sp. Popescu*

Anexa Nr. 12.

Proces Verbal

Astăzi douăzeci și cinci Iunie anul una mie nouă sute trei.

Noi Primarul Comunei Ocina din Plaiul și județul Prahova și în unire cu D-nii Consilieri ai acestei Comuni, recunoaștem că astăzi data de mai sus, cu ocaziunea punerei pietrei fundamentale pentru construcțiunea școalei din această Comună, *am primit dela D-l Radu Novian, mobilierul donat de D-sa școalei primare din această Comună care mobilier donat se compune* din următoarele obiecte și anume :

1. Patruzeci mese mari și mici.
2. Șaptezeci și șase bănci mari.
3. Una sută șaptezeci și cinci pupitre mari și mici.
4. Șaptezeci și cinci paturi în tablii.
5. Treizeci capete de paturi tuciu
6. Șasezeci și trei saltele pae.
7. Douăsprezece table cu picioarele lor.
8. Patrusprezece cuere dela paturi.
9. Douăzeci și două scaune de lemn.
10. Trei băi.
11. Mai multe scânduri și bucăți dela mobile.

Peste tot unsprezece articole.

Pentru care am încheiat prezentul Proces Verbal care se va ataşa la dosarul respectiv spre cele legale, rămânând ca în momentul ce se va da

obiectele sus indicate în posesia şcoalei de către generosul donator să i se aducă prin publicitate cuvenitele mulţumiri.

Primar

(ss) *I. Comănescu.*

Consilieri
- (ss) *Ion M. Măreşoiu*
- „ *G. N. Buzau*
- „ *G. N. Şupială*
- „ *I. N. R. Hoiţan*
- , *Ion I. Ivănoiu*
- „ *N. G. Bădilă*

Notar,

(ss) *I. Mihăilescu*

p. Conformitate,

I. Constantinescu

Anexa Nr. 13.

ROMANIA

Ploești 1905

Prefectura Județului Prahova

Serviciul Județean

Nr. 2199—2 Apr. 1905

Doamnă,

Dl. Inspector comunal al plășei Breaza pe lângă raportul Nr. 360, ne înaintează *un inventar de obiectele și mobilierul ce D-Voastră ați bine voit a dona infirmeriei provizorie* ce s'a înființat în comuna Ocina.

Pentru această lăudabilă faptă, am onoare a vă ruga să binevoiți a primi mulțumirile noastre.

Primiți vă rog asigurarea osebitei mele considerațiuni.

Prefect,

(ss) *Luca Elefterescu*

Secretar,

(ss) *indescifrabil*

Anexa Nr. 14.

ROMÂNIA

București

Ministerul
Instrucțiunei Publice și al Cultelor
Administrațiunea „Casei Școalelor"
Nr. 5553—25 Apr. 1905

Doamnă,

Am onoare a vă răspunde la adresa D-Voastră din 23 Martie a. c., făcându-vă cunoscut că, *am aprobat ca școala ce ați construit* împreună cu soțul D-Voastră, în comuna Ocina din județul Prahova, *să poarte inscripția „Radu și Severa Novian"* și am comunicat această dispozițiune și Domnului Prefect al județului Prahova.

Primiți Vă rog, Doamnă, asigurarea osebitei noastre considerațiuni.

Ministru,

(ss) *Cristu S. Negoescu*

Administrator,

(ss) *Stănescu*

Anexa No. 15.

ROMÂNIA

București în 24 Noemvrie 1910

Primăria Orașului București

Serviciul Administrativ

No. 23018/9576 B.

Prea Stimată Doamnă,

Primăria Capitalei, luând cunoștiință din raportul D-lui Inginer Mihail Popovici, dirigintele coloniei de vacanță a atelierelor comunale, stabilite în Ocina, despre *nepreţuitul sprijin ce aţi binevoit să-l acordaţi acestei colonii cu prilejul aflării ei în vilegiatură*, Vă exprimă cele mai sincere mulțumiri pentru devotamentul cu care aţi contribuit, într'o măsură atât de largă, la împlinirea operei de higienă socială, colaborând astfel la activitatea națională pe care Primăria orașului București a depus-o în folosul generației care se ridică din pătura săracă a neamului nostru și de a cărei bună stare trupească și sufletească atârnă viitorul scumpei noastre patrii.

Binevoiți Vă rog a primi expresiunea distinsei noastre recunoștiinți.

p. Primar.

(ss) *Dr. Botescu*

Anexa Nr. 16

Comitetul Cantinei
„Crucei Roşii Americane"
din Sinaia
Nr. 3 29 Iulie 1919

Prea Stimată Doamnă,

Comitetul încredinţat că ajutorul dat săracilor noştri — ca şi acelor din întregul judeţ — din partea Crucei Roşii Americane, *se datoreşte numai străduinţelor şi insistenţelor D-voastră*, vă aduce în numele celor peste patru sute suflete ce primesc hrană la cantină, cele mai călduroase mulţumiri şi via lor recunoştiinţă.

Membrii Comitetului sunt fericiţi că pot colabora astfel cu un suflet ales, cu o fire pe cât de energică pe atât de bună şi miloasă alinând astfel foamea multor nevoiaşi şi uşurând traiul altora şi nădăjduiesc în acest sprijin şi pe viitor pentru care vă aduce cele mai respectuoase mulţumiri.

Preşedinte,
(ss) *Stoicescu*

Anexa Nr. 17.

Ajutoarele acordate de Crucea Roşie Americană prin Colonelul Emerson

In urma stăruinţelor depuse de harnica şi neobosita Doamnă *Severa Sihleanu* zeci de mii de copii săraci, văduve de răsboi, orfani, din comunele de pe valea Prahovei, Şotrile, Telega,

Câmpina, Brezele, Sinaia Poiana-Ţapului, Buşteni Azuga, Predeal, Proviţele, Ocina şi Talea au fost scăpaţi din ghiara mizeriei şi a foametei *prin ajutorul cantinelor şi alimentelor distribuite dela 28 Noembrie* 1918, până la 10 Septembrie 1919; aceste alimente au fost date de către „Crucea Roşie Americană" iar nobilul şi energicul reprezentant al crucei Roşii, Colonelul Emerson, nu a ezitat nici o dată să pue tot ce a avut la dispoziţie pentru a veni în ajutorul acestei populaţii nevoiaşe. Cine n'a văzut cu câtă dărnicie s'a împărţit îmbrăcăminte, bocanci, albituri acum de curând, invalizilor, văduvelor, şi orfanelor din comunele Comarnic, Teşila şi Cornu, *asistând la distribuire chiar M. S. Regina.*

Sătenii depe valea Prahovei nu vor uita nici odată dărnicia Crucei Roşii Americane şi noblețea sufletească a D-lui Colonel Emerson *care a împărţit milioane pe Valea Prahovei.*

Copii, văduvele şi invalizii nu vor uita nici odată de buna şi energica D-na Sihleanu care pe ploaie le dedea hrană, iar cei din comunile Comarnic, Teşila şi Cornu veşnic îşi vor aduce aminte de îmbrăcămintea, bocanci şi darurile ce le-au adus nobila filantropă.

Serve de pildă şi milionarilor din România grija ce au pentru cei săraci şi nevoiaşi din lumea întreagă nobilii filantropi ai Americei.

(„Voinţa Prahovei" nr. 33 din 16 Noembrie 1919)

Anexa Nr. 18.

Crucea Roşie Americană în jud. Prahova

In cursul lunilor Iunie, Iulie şi August 1919, Crucea Roşie Americană, în urma intervenirilor stăruitoare ale d-nei *Severa Sihleanu* proprietară în judeţul Prahova, a întreţinut 16 cantine în 16 sate şi oraşe de pe văile Prahova, Doftana şi Proviţa şi anume : Predeal, Azuga, Buşteni, Poiana-Ţapului, Sinaia, Breaza de sus, Capul Câmpului, Breaza de jos, Podul Vadului, Ocina, Proviţa de sus, Talea, Şotrile, Lunca mare, Telega şi Câmpina.

Aceste cantine au funcţionat sub directa supraveghere a d-şoarei Weic, Americană şi a d-nei Severa Sihleanu, distribuindu-se zilnic pâine şi hrană caldă la aproape 10 mii de suflete (bărbaţi, femei şi copii)

Afară de cantine, Crucea Roşie Americană a distribuit gratuit îmbrăcăminte şi alimente în aceste 16 sate precum şi în satele Teşila, Cornu, Comarnic. şi Proviţa de jos, şi anume : mantale, rochi, ciorapi şi împletituri de lână, lână toarsă, flanele, rufărie de tot felul pentru toate vârstele. S'au distribuit bocanci noui şi vechi invalizilor şi văduvelor din răsboi. S'au distribuit pe acasă lapte condensat, orez, săpun, chibrituri, piepteni, compoturi în cutii ş. a.

Cu modul acesta s'au îndestulat şi îmbrăcat în 20 comune aproape 30 mii locuitori săraci.

Distribuiri de îmbrăcăminte și alte obiecte s'au făcut și la Ploești și la spitalul dela Bușteni-Azuga

Astfel „Crucea Roșie Americană" a alinat suferințele multor oameni nevoiași și neputincioși.

(„Dacia", 14 Februarie 1920)

Anexa Nr. 19

ROMÂNIA
Primăria Comunei Ocina
Jud. Prahova
Nr. 1442
1926 luna ziua 30

Doamnă,

In numele Consiliului Comunal, Vă aduc cele mai respectuoase mulțumiri pentru faptele Domniei Voastre de adevărată caritate arătate consătenilor noștri și mai ales *pentru înzestrarea cu pământ din moșia D-Voastre, făcută pentru văduvele și orfanii de războiu* din această comună.

Vă dorim să trăiți mulți ani spre binele acestei comune.

Primar,

(ss) *I. Comănescu.*

Anexa Nr. 20.

Academia Română — *București, 7 Iunie 1929*
Nr. B. 168 — Calea Victoriei 125

Respectată Doamnă,

Ați binevoit a dărui Academiei Române o parte din biblioteca răposatului D-voastră soț (1008 opere).

Cu acest prețios dar Biblioteca noastră se îmbogățește cu o seamă de opere de valoare, din domeniul istoric și cu multe cărți rare. Alăturăm pe lângă această lista operelor dăruite.

Academia Română, prin subsemnatul, vă exprimă mulțumirile și recunoștiința sa.

Binevoiți a primi, respectată Doamnă, asigurarea deosebitei noastre considerațiuni.

Bibliotecarul Academiei,

(ss) *I. Bianu*

Anexa Nr. 21.

Academia Română — *București, 13 Noemvrie 1937*
No. B. 569 — Calea Victoriei, 125

Mult Stimată Doamnă,

Potrivit dorinții D-voastre, am onoare a vă confirma că odată cu publicațiile dăruite în septembrie 1925, a căror listă vi s'a înmânat la timp, *Academia a mai primit în dar dela D-voastră*

şi păstrează printre colecţiile sale următoarele volume manuscrise şi scrisori autografe:

1. Psalmi, paraclis, canon de rugăciune sec. XXIII
2. Plângerea sfintei mănăstiri a silvaşului sec. XIX
3. Intrebări şi răspunsuri. sec XIX
4. Miscelancu — versuri, zodii, epistolia D-lui Is. Hrs., molitva patriarhului, reţete sec. XIX
5. Isaia pustnicul. Porunci celor ce s'au lepădat de lume sec. XVIII.
6. Octoih mic sec. XVIII
7. Minunile precistei şi vieţi de sfinţi
8. Istoria lui Iliodor
9. Teatron politicon
10. Teatron politicon

11—22. 12 manuscrise greceşti de cuprins derivat.

23. 1 volum manuscrise slavone.
24. Scrisoare autografă a lui G. Garibaldi din 1876 Martie 24, adresată lui Şt. Sihleanu.
25. Două scrisori autografe dela Dora D'Istria din 1876 Mai 17 şi 1884 Noemvrie 29
26. Scrisoare autografă a lui C. Bolliac din 1874 Oct. 28 cătră Şt. Sihleanu (Patan)
27. Scrisoare dela Iosif Vulcan cătră acelaş din 1902 Oct. 4.

Primiţi, vă rog, expresiunea prea distinsei mele consideraţiuni.

Conservatorul Bibliotecii,

(ss) *R. Roseti*

Anexa Nr. 22

Alte câteva dovezi asupra modului cum mi-am făcut datoria

Adresa nr. 439 din 2 Iulie 1902 a Primăriei com. *Ocina* pentru bani a se construi un nou local.

Adresa nr. 282 din 28 Martie 1903 a Primăriei Com. Ocina cu mulţumiri pentru terenul donat.

Monitorul Oficial pag. 6924 din 4 Dec. 1903 — mulţumiri din partea casei bisericilor pentru obiecte donate bisericii din *Ocina*.

Adresa nr. 907 din 29 Dec. 1903 a primăriei Com. *Talea* pentru bani şi obiecte donate.

Adresa nr. 114 din 10 Ian. 1905 a Serv. Sanit. Jud. Prahova, pentru mobilier donat infirmeriei com. *Breaza de Sus*.

Adresa nr. 1507 din 5 Martie 1905 a Pref. Jud. Prahova pentru mobilier donat primăriei com. *Ocina*.

Adresa nr. 14581 din 11 Noembrie 1905 a Pref. Jud. Prahova pentru bani — echipament micii dorobanţi.

Adresa nr. 117 din 16 Martie 1906 a Şcolii Ocina pentru o casă de bani dăruită băncii populare ce se înfiinţa.

Adresa nr. 122 din 17 Martie 1906 a şcolii Ocina pentru îmbrăcăminte elevilor şi 36 aparate de gimnastică dăruite.

Adresa nr. 4181 din 10 Iulie 1906 a Revizora-

tului Școlar al jud. Prahova, pentru cărți și bani dăruite.

Adresa nr. 3268 din 12 Decembrie 1907 a Inspectoratului comunal al Plaiului Prahova pentru sume de bani dăruiți elevilor săraci.

Adresa nr. 15659 din 23 Decembrie 1910 a Prefecturii Jud. Prahova pentru bani, cărți și îmbrăcăminte elevilor săraci.

Adresa nr. 13988 din 10 Decembrie 1911 a Prefecturii jud. Prahova idem, idem.

Monitorul Oficial nr. 84 din 16 Iulie 1913 cu mulțumiri Ministr. Război.

Adresa nr. 23523 din 20 Martie 1919 a Ministerului Instrucțiunii pentru mobilier dăruit școlii din *Breaza de sus.*

Adeverință din 20 Decembrie 1922 a Gimnazului din *Câmpina* pentru suma dăruită spre a se construi un liceu.

Recipisa nr. 12 din 29 Decembrie 1922 a *Comit. Școlar Județean Prahova,* pentru 2000 lei contribuție benevolă.

Chitanța nr. 1507 din 3 Aprilie 1927 a *Centrului Caselor Naționale* pentru 1000 lei donații.

Chitanța nr. 68 din 3 Ianuarie 1928 a Comit. Școlar Lic. „M. Eminescu" din *București,* pentru 2000 lei donație a construi localul.

Adresa nr. 48 din 31 Mai 1931 a școlii din *Ocina,* pentru 5000 lei donație.

Adresa nr. 520 din 10 Noembrie 1933 a primăriei com. *Ocina* pentru material donat a se repara podurile spre *jud. Dâmbovița.*

Recipisa nr. 161 din 14 Septembrie 1934 a *Epitropiei Paroh. Ocina* pentru 5000 lei a se construi casa parohială.

Recipisa nr. 320 din 4 August 1935 idem, idem.

Adresă fără dată dela The Museusus of the Brooklyn of acts and sciences din New York, mulţumiri pentru costume din jud. Prahova (miniaturi) dăruite.

Adresa nr. 112 din 8 Martie 1928 dela Fundaţiile Culturale Regale — Muzeul Alexandru Saint-Georges pentru donaţia unui bust al lui Ion C. Brătianu, în marmură, executat de Ion Georgescu (1891) comandat de Ştefan Sihleanu.

Anexa Nr. 23.

Biblioteca
Ion I. C. Brătianu

Bucureşti III, 7 Martie 1933
Str. Biserica Amzei, 5

Onorată D-nă Sihleanu,

Pentru interesul pe care l-aţi arătat Bibliotecii noastre, căreia aţi binevoit să dăruiţi 28 (două zeci şi opt) de volume, printre care figurează „La geographie Universelle" a lui E. Reclus (18 volume) şi alte lucrări de valoare, Consiliul de Administraţie al acestei Biblioteci vă roagă să binevoiţi a primi expresiunea celor mai călduroase mulţumiri la care adaug şi mulţumirile mele.

Elisa Brătianu

Anexa Nr. 24

CAROL, I

Prin graţia lui Dumnezeu şi voinţa naţională
Rege al României.

La toţi de faţă şi viitori, Sănătate.

Dorind a da o probă de a Noastră bunăvoinţă Doamnei Severa Novian proprietară la Ocina, judeţul Prahova.

Noi îi conferim medalia de Răsplată a muncei *pentru învăţământul secundar clasa I*

Drept care'i dăm acest brevet subscris de Noi şi învestit cu regescul Nostru sigiliu.

Dat în Castelul Peleş la 1 Octombrie 1907

(ss) **Carol**

Ministru Secretar de Stat la Departamentul Instrucţiunii publice şi al Cultelor.

Nr. 113 (ss) *Haret*

Anexa Nr. 25.

FERDINAND I

Din graţia lui Dumnezeu şi prin voinţa naţională
Rege al României

La toţi de faţă şi viitori, Sănătate.

Dorind a răsplăti meritele Doamnei Sihleanu Severa, *pentru activitatea remarcabilă depusă în timpul ocupaţiei la spitalul „Regina Elisabeta", precum şi în scopuri de binefacere, dirijând personal, 16 cantine.*

Noi îi confirmăm „Crucea Regina Maria" clasa II-a

Drept care îi dăm acest brevet subscris de Noi şi învestit cu regescul Nostru sigiliu.

Dat în Bucureşti la 5 Maiu 1921

(ss) **Ferdinand R.**

Ministru de Răsboiu

(ss) *General Răşcanu*

I. D. Nr. 1973
Brevet No. 288

Anexa Nr. 26

AMERICAN RED CROSS

(CRUCEA ROȘIE AMERICANĂ)

COMISIUNEA PENTRU
ROMÂNIA

Bucharest, Roumania,
May 29, 1920.

Madame Sihleanu,
Ocina, Roumania.

Dear Madame Sihleanu:

It is my privilege, in the name of the American Red Cross, to present you with a silver medal as a token of recognition for personal service rendered by you for the American Red Cross during the war.

This medal is given you, not as a compliment for any official work that you may have done but as aproof of the esteem in which you are held by the American Red Cross because of your unselfish labors so ungrudgingly given for the assistance of the Society's work in Roumania.

The American Red Cross has never given these medals before and will probably never give them again. They are being given only for war service and the total number distributed in Europe will not exceed fifty. It is the highest award that the Society makes and Iwould have you know that it is apersonal award to you.

A certificate signifying that this award has been made to you will be forwarded to you later bythe Central Committee of the American Red Cross, Washington, D. C.; U. S. A., but I am enclosing you now a copy of the citation that accompanies this official recognition of your service.

It is a great pleasure to me to deliver this medal to you and I assure you that it is accompanied by feelings of great esteem and appreciation from the American Red Cross.

Very sincerely,

L'Engle Hartridge

L'Engle Hartridge, Major, A.R.C.,
Acting Commissioner to Roumania.

Crucea Roşie Americamă
Comisiunea pentru România

București, România
29 Mai 1920

Doamnei Sihleanu
Ocina, România

Scumpă Doamnă Sihleanu,

Am plăcuta însărcinare, în numele Crucei Roşii Americane, să vă prezint o medalie de argint, ca semn de recunoaştere pentru serviciul personal, adus de Dumneavoastră, Crucei Roşii Americane în timpul răsboiului.

Această medalie, vi se dă, nu ca un compliment pentru o muncă oficială pe care aţi fi făcut-o, dar ca o probă a stimei, ce vă poartă Crucea Roşie Americană pentru munca Dumneavoastră plină de generozitate pusă în serviciul Societăţii la asistenţa sa în România.

Crucea Roşie Americană, n'a dat medalii de acest fel până azi, şi probabil nu le va mai da de azi înainte.

Au fost date anume pentru servicii de răsboiu şi numărul total distribuit în Europa, nu va trece de cincizeci.

Este cea mai înaltă recompensă pe care o oferă Societatea şi pe care vă rog să o credeţi că este o recumpensă personală dată Dumneavoastră.

Un certificat, arătând că această recunoaştere v'a fost făcută, vă va fi înaintat mai târziu, de către Comitetul Central al Crucei Roşii Americane Washington D. C., U. S. A., dar vă alătur aci o copie a citaţiunei ce însoţeşte această recunoaştere oficială pentru serviciul Dumneavoastră.

Este pentru mine o mare plăcere ca să vă înaintez această medalie şi să vă asigur, că este însoţită de sentimente de mare stimă şi apreciere din partea Crucei Roşii Americane.

Foarte sincer,

L'Engle Hartride, Major A.R.C.
Comisar activ în România

Anexa Nr. 27

AMERICAN RED CROSS

(CRUCEA ROȘIE AMERICANĂ)

COMISIUNEA PENTRU
ROMÂNIA

Bucharest, Roumania,
May 26, 1920.

AWARD NO. 67

MADAME SIHLEANU -- Roumanian citizen. Ocina, Roumania. For having brought to the notice of the American Red Cross an unusually wretched district; for having aided, organized and helped to carry out with the most untiring energy, the American Red Cross scheme of assistance in the same district; for having helped us as interpreter and intermediary as Director of canteens; for having made and checked lists and controlled distributions; for having placed a portion of her home at the complete disposition of the American Red Cross as a sanitarium and place of rest for American Red Cross personnel; and for having with her sincere and warmly expressed gratitude often revived the spirits of our field workers, by showing the most unselfish friendship to our people who were sick or exhausted. Madame Sihleanu is a splendid, untiring woman, never exhausted in action or sympathy, and an invaluable friend of the American Red Cross.

Crucea Roşie Americană
Comitetul pentru România

Bucureşti, România
Mai 26, 1920

Recunoastere No. 67

Doamna Sihleanu.—Cetăţeană română.

Ocina-România.

Pentru a fi adus la cunoştinţa Crucei Roşii Americane un district neobişnuit de încercat ; pentru a fi ajutat organizat şi contribuit, cu cea mai neobosită energie, schema de ajutor a Crucei Roşii Americane în acel district ; pentru a ne fi ajutat ca interpret şi intermediar ca Directoare de cantine ; pentru a fi întocmit liste şi controlat distribuţiuni, pentru a fi oferit o porţiune din casa sa la complecta dispoziţie a Crucei Roşii Americane ca sanatorium şi loc de odihnă pentru personalul Crucei Roşii Americane, şi pentru sincera şi călduroasa sa gratitudine cu care ridica moralul camarazilor noştri de luptă arătând prietenia cea mai dezinteresată acelor dintre ai noştrii care erau bolnavi sau istoviţi. Doamna Sihleanu este o splendidă şi neobosită femee, nici o dată obosită în acţiune sau simpatie şi o prietenă nepreţuită a Crucei Roşii Americane.

CUPRINSUL:

	Pag.
Precuvântare	3
Câte ceva asupra stilului şi formei	7
Documentarea istorică este inexactă	12
Aprecierile şi informaţiunile tind să discrediteze	22
Acuzare şi retractare	31
Incheere	44
Anexe:	49
1. Retractarea d-nei Sabina Cantacuzino	49
2. Ausweiss privitor la oi	50
2.-bis Ausweiss privitor la oi	51
3. Scrisoarea d-nei Sabina Cantacuzino către d-l Tzigara-Samurcaş	52
4. Desminţirea d-nei Elena Perticari Davila	52
5. Desminţirea d-lui Dr. Carol Davila	56
6. Desminţirea d-lui M. S. Kogălniceanu	59
7. Desminţirea Princip. Korybut Woronyecka	61
8. Scrisoarea I. P. S. Arhiepiscop Netzhammer	63
9. Scrisoarea d-rei Alexandrina Fălcoianu către d-na Cantacuzino	65
10. Scrisoarea d-rei Alexandrina Fălcoianu către d-na Sihleanu	67
12. Proces verbal pentru primirea mobilierului de şcoală	68
13. Mulţumirile Prefecturei jud. Prahova adresată d-nei Sihleanu	70
14. Aprobarea Minist. Instr. Publice pentru denumirea şcolii	71

Pag.

15. Mulţumirile Primăriei Bucureşti adresate d-nei Sihleanu 72
16. Mulţumirile Comit. cantinei din Sinaia adresate d-nei Sihleanu 73
17. Ajutoare acordate de Crucea Roşie Americană 73
18. Crucea Roşie Americană în jud. Prahova . . . 75
19. Mulţumirile Primăriei Ocina adresate d-nei Sihleanu 76
20. Mulţumirile Academiei Române adresate d-nei Sihleanu 77
21. Idem 77
22. Alte câteva dovezi asupra modului cum d-na Sihleanu şi-a făcut datoria 78
23. Mulţumirile Bibl. I. I. C. Brătianu adresate d-nei Sihleanu 81
24. Brevet pentru „Răsplata Muncii" 82
25. Brevet pentru „Crucea Regina Maria" 83
26. Scrisoarea Soc. Crucea Roşie Americană privitor la decorarea d-nei Sihleanu 84
27. Raportul Soc. Crucea Roşie Americană pentru decorarea d-nei Sihleanu 86

18457 — 938

PREȚUL LEI 50.—